RNI No. MAHBIL /2009/31732

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

भाग चार-अ

वर्ष १२, अंक २] गुरुवार ते बुधवार, मे २१-२७, २०२६/वैशाख ३१-ज्येष्ठ ६, शके १९४८ [पृष्ठे ५५, किंमत : रुपये ९.००

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

वित्त विभाग

मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १४ मे २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक एनपीएस-२०३३/प्र.क्र.४४/सेवा-४.— भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकान्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीच्या अंमलबजावणीच्या पद्धतींचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेः-

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.— (१) या नियमांस, महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ असे म्हणावे.

(२) ते, **शासकीय राजपत्रात** प्रसिद्ध केल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

२. प्रयुक्ती.—या नियमांत, अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, हे नियम १ नोव्हेंबर, २००५ रोजी किंवा त्यानंतर राज्याच्या कामकाजाशी संबंधित असणाऱ्या नागरी सेवा व पदांवर कायम नियुक्ती केलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना लागू असतील, परंतु, पुढील व्यक्तींना लागू असणार नाहीत :—

(क) नैमित्तिक व रोजंदारी सेवायोजनेतील व्यक्ती ;

(ख) आकस्मिक खर्चातून वेतन प्रदान केल्या जाणाऱ्या व्यक्ती ;

(ग) अखिल भारतीय सेवेतील सदस्य ;

(घ) कंत्राटी तत्त्वावर नियुक्त केलेल्या व्यक्ती ;

(ङ) ज्यांच्या सेवेच्या अटी व शर्ती, संविधानाच्या किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या तरतुदींद्वारे किंवा त्याअन्वये विनियमित केल्या जातात अशा व्यक्ती ; आणि

(च) शासनाने, काढलेल्या कोणत्याही विशेष किंवा सर्वसाधारण आदेशानुसार ज्यांना, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ लागू होतात अशा व्यक्ती.

३. व्याख्या.— या नियमांत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ आवश्यक नसेल तर,—

(१) (क) जिल्हा कोषागार अधिकाऱ्याच्या संबंधात, " **अधिस्वीकृत बँक** " याचा अर्थ, जी बँक, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीशी संबंधित असणारे व्यवहार पार पाडण्याकरिता नियुक्त केलेली आहे आणि विश्वस्त बँकेला निधीचे हस्तांतरण करण्यासाठी जिला अधिकृतपणे मान्यता दिलेली आहे अशी कोणतीही बँक, असा आहे ;

(ख) " **संचित निवृत्तिवेतन मूळनिधी** " याचा अर्थ, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत, अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यातील, संचित झालेले निवृत्तिवेतन गुंतवणुकींचे आर्थिक मूल्य, असा आहे ;

(ग) " **वार्षिकी** " याचा अर्थ, संचित निवृत्तिवेतन मूळनिधीतून वार्षिकी योजना खरेदीवर वार्षिकी सेवा प्रदात्याने अभिदात्यास केलेले नियतकालिक प्रदान, असा आहे ;

(घ) " **वार्षिकी सेवा प्रदाता** " याचा अर्थ, विमा नियामक व विकास प्राधिकरणाने नोंदणी केलेली व विनियमित केलेली आणि राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीच्या अभिदात्यांना वार्षिकी सेवा पुरविण्यासाठी प्राधिकरणाने नामिकाप्रविष्ट केलेली आयुर्विमा कंपनी, असा आहे ;

(ङ) " **प्राधिकरण** " याचा अर्थ, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण अधिनियम, २०१३ (२०१३ चा २३) याच्या कलम ३ च्या पोट-कलम (१) अन्वये स्थापन केलेले निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण, असा आहे आणि त्यामध्ये, केंद्र सरकारने, ठरावांद्वारे स्थापन केलेल्या, अंतरिम निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरणाचा समावेश होतो ;

(च) " **केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरण** " याचा अर्थ, अभिदात्यांसाठी, योजनांच्या अभिलेखपालन, लेखांकन, प्रशासन व ग्राहक सेवा ही कार्ये पार पाडण्याकरिता निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण अधिनियम, २०१३ याच्या कलम २७ अन्वये नोंदणी केलेले अभिकरण, असा आहे ;

(छ) " **आहरण व संवितरण अधिकारी** " याचा अर्थ, कार्यालय प्रमुख आणि तसेच राज्य शासनाच्या एखाद्या विभागाने, विभाग प्रमुखाने किंवा प्रशासकाने, राज्य शासनाच्या वतीने देयके आहरित करण्यासाठी आणि देयके प्रदान करण्यासाठी पदनिर्देशित केलेला असा कोणताही **राजपत्रित** अधिकारी, असा आहे. या संज्ञेमध्ये, जिथे विभाग प्रमुख किंवा प्रशासक स्वतःच अशी कार्ये पार पाडीत असेल तेथे, अशा विभाग प्रमुखाचा किंवा प्रशासकाचा देखील समावेश होतो ;

(ज) " **वित्तलब्धी** " याचा अर्थ, नियम ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या वित्तलब्धी, असा आहे ;

(झ) " **स्वीयेत्तर सेवा** " याचा अर्थ, ज्या सेवेत, शासकीय कर्मचाऱ्याला राज्याच्या एकत्रित निधी व्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही स्त्रोतातून शासनाच्या मंजुरीने त्याचे वेतन मिळते ती सेवा, असा आहे ;

(ञ) " **शासन** " याचा अर्थ, संविधानाच्या प्रारंभानंतर केलेल्या किंवा करावयाच्या कोणत्याही गोष्टींच्या बाबतीत, विषय किंवा संदर्भ यानुसार कोणतीही बाब प्रतिकूल नसेल तर, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, असा असेल ;

(ट) " **विभाग प्रमुख** " याचा अर्थ, महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ मधील परिशिष्ट-दोन मध्ये नमूद केलेले अधिकारी आणि ज्यांना शासन, वेळोवेळी, विभाग प्रमुख म्हणून घोषित करील, असे इतर कोणतेही अधिकारी, असा आहे ;

(ठ) " **कार्यालय प्रमुख** " याचा अर्थ, शासनाने, कार्यालय प्रमुख म्हणून घोषित केलेला **राजपत्रित** अधिकारी असा आहे आणि त्यामध्ये, ज्यास, सक्षम प्राधिकारी, आदेशाद्वारे, कार्यालय प्रमुख म्हणून विनिर्दिष्ट करील असा इतर प्राधिकारी किंवा व्यक्ती, यांचा समावेश होतो ;

(ड) " **वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खाते** " याचा अर्थ, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीअन्वये, अटी व शर्ती निर्दिष्ट करणाऱ्या कराराद्वारे केलेले अभिदात्याचे खाते, असा आहे ;

(ढ) " **स्थानिक निधी** " याचा अर्थ,

(एक) जो, कायद्याद्वारे किंवा कायद्याचा प्रभाव असलेल्या नियमाद्वारे,— मग ते सर्वसाधारण कार्यवाहीच्या संबंधातील असो किंवा अर्थसंकल्प मंजूर करणे, विशिष्ट पदे निर्माण करण्यास किंवा भरण्यास मंजुरी देणे अथवा रजा वाढविणे,

निवृत्तिवेतन यांसारख्या विशिष्ट बाबींच्या संबंधातील असो, - अथवा तत्सम नियमांद्वारे नियंत्रणाखाली येणारा संस्थांकडून प्रशासन केला जाणारा महसूल, आणि

(दोन) जो अशा प्रकारचा महसूल म्हणून शासनाकडून विशेषरीत्या अधिसूचित करण्यात येईल असा कोणत्याही संस्थेचा महसूल, असा आहे ;

(ण) " **राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली** " याचा अर्थ, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण अधिनियम, २०१३ याच्या कलम २० मध्ये निर्दिष्ट केलेली अंशदायी निवृत्तिवेतन प्रणाली, असा असून ज्याद्वारे, अभिदात्याकडून अंशदान संकलित केले जाते आणि ते, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरणाकडून विनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरण व निवृत्तिवेतन निधी या स्वीकृती केंद्र प्रणालीचा वापर करुन, वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यामध्ये संचित केले जाते, असा आहे ;

(त) "**अधिदान व लेखा अधिकारी** " याचा अर्थ, राज्याच्या संव्यवहारांची अधिदान व लेखाविषयक कामे आणि बृहन्मुंबईत केल्या जाणाऱ्या केंद्रीय संव्यवहारांची कोषागाराविषयक कामे सोपविलेला अधिकारी, असा आहे ;

(थ) " **निवृत्तिवेतन निधी** " याचा अर्थ, विनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने, अंशदान स्वीकारण्यासाठी, त्यांच्या संचयनासाठी व अभिदात्यास रकमा प्रदान करण्यासाठी, निवृत्तिवेतन निधी म्हणून प्राधिकरणाकडून, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण अधिनियम, २०१३ च्या कलम २७ च्या पोट-कलम (३) अन्वये जिला नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात आले आहे अशी मध्यस्थ संस्था, असा आहे ;

(द) " स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक " याचा अर्थ, केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणाने प्रत्येक अभिदात्यास नियत वाटप केलेला विशिष्ट ओळख क्रमांक, असा आहे ;

(ध) "**अभिदाता** " याचा अर्थ, निवृत्तिवेतन निधी योजनेसाठी अभिदान देणारा शासकीय कर्मचारी, असा आहे ;

(न) " **विश्वस्त बँक** " याचा अर्थ, बँकिंग नियमन अधिनियम, १९४९ (१९४९ चा १०) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे बँकिंग कंपनी, असा आहे.

(२) यात वापरलेले व व्याख्या न केलेले, परंतु, महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण अधिनियम, २०१३ किंवा निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण विनियम यांमध्ये व्याख्या केलेल्या शब्द व शब्दप्रयोग यांना, अनुक्रमे, या अधिनियमांमध्ये किंवा नियमांमध्ये किंवा विनियमांमध्ये जो अर्थ नेमून दिला असेल तोच अर्थ असेल.

सर्वसाधारण शर्ती

४. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये नोंदणी.— (१) ज्या शासकीय कर्मचाऱ्याला हे नियम लागू होतात, तो शासकीय कर्मचारी, सेवेत रुजू होताच, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये नोंदणी करण्यासाठी, सामाईक अभिदाता नोंदणी नमुन्यामध्ये किंवा नियम १० मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या विकल्प नमुन्यासह प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केलेल्या इतर कोणत्याही नमुन्यामध्ये, कार्यालयाच्या प्रमुखाकडे तात्काळ अर्ज सादर करील.

(२) कार्यालय प्रमुख, पोट-नियम (१) खाली अर्ज मिळाल्यावर, त्यावर तो मिळाल्याचा दिनांक दर्शविणारी प्रतिस्वाक्षरी करून, अर्ज सर्व बाबतीत परिपूर्ण असल्याचे सुनिश्चिती करील आणि शासकीय कर्मचारी रुजू झाल्यापासून तीन कामाच्या दिवसांमध्ये, तो अर्ज, आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांकडे पाठवील. कार्यालय प्रमुख, अर्जाच्या नमुन्याची एक प्रत, अभिलेखासाठी ठेवील.

(३) आहरण व संवितरण अधिकारी, कार्यालय प्रमुखांकडून अर्ज मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीन कामाच्या दिवसांमध्ये वैयक्तिक अभिदात्याचा अर्ज, अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याकडे, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकाऱ्याकडे पाठवील.

(४) अधिदान व लेखा अधिकारी, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकारी, आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याकडून प्राप्त झालेल्या अर्जावर प्रक्रिया करील आणि आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याकडून अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून तीन कामाच्या दिवसांमध्ये, तो अर्ज, ऑनलाईन प्रणालीच्या माध्यमातून केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणास पाठवील. अधिदान व लेखा अधिकारी किंवा कोषागार अधिकारी, यथोचितरीत्या स्वाक्षरी केलेली अर्जाची प्रत अभिलेखासाठी, केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणास देखील पाठवील.

(५) केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरण, नोंदणीची प्रक्रिया पूर्ण करील आणि प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केलेल्या कार्यपुर्ती वेळेनुसार, प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केलेल्या नमुन्यात, प्रत्येक शासकीय कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत एक स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक नियत वाटप करील. नोंदणीची प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर, केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरण, अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकाऱ्यास स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक कळवील, आणि प्राधिकरणाने निर्धारित केलेल्या प्रक्रिया व कार्यपूर्ती वेळेनुसार स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक संच (किट) अभिदात्याला देखील पाठवील.

(६) अधिदान व लेखा अधिकारी, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकारी, स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक (प्रान) संबंधित आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यास तात्काळ कळवील.

(७) आहरण व संवितरण अधिकारी, स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक (प्रान), कार्यालय प्रमुखास तात्काळ कळवील.

(८) कार्यालय प्रमुख, स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांकाबाबत अभिदात्याला सूचित करील आणि स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांक (प्रान), अभिदात्याने दाखल केलेल्या सामाईक अभिदाता नोंदणी नमुन्यात किंवा प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केलेल्या इतर कोणत्याही नमुन्यात आणि अभिदात्याच्या सेवापुस्तकात नोंदवील आणि त्यानंतर, कार्यालयीन कामकाजाच्या पाच दिवसांच्या आत, सामाईक अभिदाता नोंदणी नमुन्याची किंवा प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केलेल्या इतर कोणत्याही नमुन्याची प्रमाणित प्रत, अभिदात्याच्या सेवापुस्तकात चिकटवील.

(९) पोट-नियम (२) ते पोट-नियम (८) मध्ये निर्दिष्ट केलेले प्राधिकारी, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये, शासकीय कर्मचाऱ्याची नोंदणी करण्याच्या प्रक्रियेमध्ये आणि त्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात, पहिले अंशदान जमा करण्यामध्ये कोणताही विलंब होणार नाही याची सुनिश्चिती करतील. शासकीय कर्मचाऱ्याचे पहिले अंशदान, पोट-नियम (१) अन्वये अर्ज सादर केल्याच्या दिनांकापासून वीस दिवसांच्या आत किंवा ज्या महिन्यात शासकीय कर्मचारी प्रणालीशी जोडला असेल त्या महिन्याच्या अखेरच्या दिनांकापर्यंत, यापैकी जो नंतरचा असेल, त्या दिनांकाच्या आत, त्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यामध्ये जमा करण्यात येईल.

(१०) जेव्हा, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये, शासकीय कर्मचाऱ्याच्या नोंदणीची प्रक्रिया, पहिल्या महिन्याचे किंवा त्यानंतरच्या कोणत्याही महिन्याचे वेतन आहरित केल्याच्या दिनांकापूर्वी पूर्ण झालेली नसेल त्या प्रकरणी, नियम ६ नुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे अंशदानाची रक्कम रोखून धरल्यानंतर, असे वेतन किंवा वेतने, शासकीय कर्मचाऱ्याला प्रदान करण्यात येईल. वेतनातून रोखून धरलेली अंशदानाची रक्कम, तसेच नियम ८ अन्वये, प्रदेय असलेली व्याजाची रक्कम, केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणाद्वारे, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये शासकीय कर्मचाऱ्याच्या स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांकाची, निर्मिती करण्याची प्रक्रिया पूर्ण झाल्याबरोबर, शासकीय कर्मचाऱ्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यात येईल आणि अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास किंवा कोषागार अधिकाऱ्यास कळविण्यात येईल.

(११) पोट-नियम (१) अन्वये सादर केलेल्या विकल्प नमुन्यावर, नियम १० नुसार, कार्यवाही करण्यात येईल.

५. वित्तलब्धी.—

(१) राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत, अनिवार्य अंशदानाची रक्कम निर्धारित करण्याच्या प्रयोजनासाठी, ' वित्तलब्धी ' या संज्ञेत, महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ याच्या नियम ९ (३६) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे मूळ वेतन आणि कॅलेंडर महिन्यातील अनुज्ञेय महागाई भत्ता यांचा समावेश होतो.

(२) नियम ७ च्या पोट-नियम (१) च्या परंतुकास अधिन राहून, जर अभिदाता, ज्याकरिता रजा वेतन प्रदेय आहे त्या रजेवर असल्यामुळे कर्तव्यावर अनुपस्थित राहिला असेल तर, प्रत्यक्षात आहरित केलेले रजा वेतनातील वेतन व महागाई भत्ता दर्शविणारी रक्कम, या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, वित्तलब्धीसाठी विचारात घेण्यात येईल. रजेच्या कालावधीत प्रत्यक्षात आहरित केलेल्या वेतनाची व महागाई भत्त्याची रक्कम, या नियमाच्या प्रयोजनार्थ वित्तलब्धी म्हणून, विचारात घेण्यात येईल.

(३) नियम ७ च्या पोट-नियम (३) च्या तरतुदींना अधिन राहून, जर अभिदाता, कॅलेंडर महिन्याच्या संपूर्ण कालावधीत किंवा त्याच्या कोणत्याही भागाच्या कालावधीत कर्तव्यावर अनुपस्थित राहिला असेल किंवा असाधारण रजेवर असेल तर, या नियमात निर्दिष्ट केलेले वेतन किंवा वेतन दर्शविणारी रक्कम आणि ज्या कालावधीत तो कर्तव्यावर होता किंवा ज्यासाठी रजा वेतन प्रदेय आहे, त्या रजेवर होता, त्या कालावधीतील, त्या कॅलेंडर महिन्याच्या भागासाठी त्याला प्रत्यक्षात जे आहरित केले होते त्या रजा वेतनातील महागाई भत्ता, या नियमाच्या प्रयोजनार्थ वित्तलब्धीकरिता विचारात घेण्यात येईल.

(४) जर अभिदाता निलंबित झाला असेल तर, कॅलेंडर महिन्यामध्ये निलंबनाच्या कालावधीत आहरित केलेला निर्वाह भत्ता, या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, वित्तलब्धीसाठी विचारात घेण्यात येईल.

(५) राज्यात प्रतिनियुक्तीवर असताना, एखाद्या अभिदात्याला आहरित केलेले वेतन, या नियमाच्या प्रयोजनार्थ, वित्तलब्धीसाठी विचारात घेण्यात येईल.

(६) स्वीयेत्तर सेवेत किंवा राज्याबाहेर प्रतिनियुक्तीवर असलेल्या एखाद्या अभिदात्याच्या बाबतीत, जर तो स्वीयेत्तर सेवेत किंवा अशा प्रतिनियुक्तीवर नसता तर, शासनाच्या अंतर्गत त्याला जे वेतन आहरित केले असते ते वेतन, वित्तलब्धीसाठी विचारात घेण्यात येईल.

६. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये अभिदात्याकडून अंशदान.— (१) राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली निश्चित अंशदान तत्त्वावर काम करील. अभिदाता, त्याच्या वित्तलब्धीच्या दहा टक्के किंवा वेळोवेळी अधिसूचित करण्यात येईल असे अन्य टक्के अंशदान, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये दरमहा देईल. प्रदेय असलेल्या अंशदानाची रक्कम, पुढील उच्च रकमेत पूर्णांकित करण्यात येईल.

(२) अभिदाता, निलंबनाच्या कालावधीत त्याच्या विकल्पानुसार अंशदान देऊ शकेल :—

परंतु, जेव्हा, चौकशी समाप्त झाल्यावर, शासनाने पारित केलेल्या अंतिम आदेशांमध्ये, निलंबन कालावधी, कर्तव्य कालावधी म्हणून किंवा ज्यासाठी रजा वेतन प्रदेय आहे तो रजा कालावधी म्हणून विचारात घेतला असेल त्या बाबतीत, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतील अंशदान, निलंबनाच्या कालावधीसाठी अभिदाता ज्या वित्तलब्धीस हक्कदार झाला असेल त्या वित्तलब्धीच्या आधारे निर्धारित करण्यात येईल. जमा करावयाच्या अंशदानाची रक्कम आणि निलंबनाच्या कालावधीमध्ये आधीच जमा केलेल्या अंशदानाची रक्कम यातील फरक, व्याजासह अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यात येईल. या प्रयोजनासाठी, व्याजाचा दर हा, सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी ठेवींसाठी शासनाने वेळोवेळी ठरविलेला व्याजाचा दर असेल.

(३) ज्यासाठी कोणतेही वेतन किंवा रजा वेतन प्रदेय नाही त्या कर्तव्यावर अनुपस्थित असलेल्या कालावधीमध्ये (मग रजेवर असो किंवा अन्यथा असो) अभिदात्याकडून कोणतेही अंशदान दिले जाणार नाही.

(४) राज्य शासनाच्या अथवा केंद्र शासनाच्या अंतर्गत असलेल्या विभागात किंवा संस्थेमध्ये प्रतिनियुक्तीने झालेल्या बदलीच्या कालावधीत, अभिदाता, हा जणू काही त्याची अशी बदली झाली नव्हती किंवा त्याला प्रतिनियुक्तीवर पाठविण्यात आलेले नव्हते असे समजून, अशा रीतीने, या नियमांच्या अधिन असेल आणि नियम ५ च्या पोट-नियम (५) नुसार काढलेल्या वित्तलब्धीच्या आधारे राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये अंशदान देत राहील.

(५) पूर्वलक्षी वाढीमुळे अभिदात्याला मिळालेल्या वेतनाच्या कोणत्याही थकबाकीच्या बाबतीतील अंशदान हे, ज्या महिन्यात वेतन दिलेले असेल त्या महिन्याचे अंशदान असल्याचे समजण्यात येईल.

(६) अभिदाता, त्याने व्यतित केलेल्या परिवीक्षाधीन कालावधीत, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये अंशदान देईल.

(७) आहरण व संवितरण अधिकारी, शासकीय कर्मचाऱ्याच्या वेतनातून अंशदान कपात करील. प्रत्येक अभिदात्याच्या बाबतीत कपात केलेल्या अंशदानाच्या तपशीलासह देयक, प्रत्येक महिन्याच्या वीस तारखेला किंवा त्यापूर्वी अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याकडे, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकाऱ्याकडे पाठवील.

(८) अभिदाता, त्याच्या विकल्पाने, प्राधिकरणाने व शासनाने निर्धारित केलेल्या प्रक्रियेनुसार, पोट-नियम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या अंशदानापेक्षा जास्त अंशदान देऊ शकेल.

(९) (एक) अधिदान व लेखा अधिकारी, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकारी, आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याने पोट-नियम (७) अन्वये अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास किंवा कोषागार अधिकाऱ्यास पाठविलेल्या प्रत्येक अभिदात्याच्या बाबतीतील अंशदानाच्या तपशीलांच्या आधारे, प्रत्येक महिन्याच्या पंचवीस तारखेपर्यंत अभिदाता अंशदान फाईल तयार करून अपलोड करील आणि एक संव्यवहार ओळख क्रमांक (ट्रान्झाक्शन आयडी) तयार करील.

(दोन) अधिदान व लेखा अधिकारी, किंवा यथास्थिती, कोषागार अधिकारी, प्रत्येक महिन्याच्या शेवटच्या कामकाजाच्या दिवसापर्यंत अधिकृत बँकेमार्फत विश्वस्त बँकेला अंशदान पाठवील :

परंतु, अधिदान व लेखा अधिकारी किंवा कोषागार अधिकारी, एप्रिल महिन्याच्या पहिल्या कामकाजाच्या दिवशी अधिकृत बँकेमार्फत विश्वस्त बँकेला मार्च महिन्याचे अंशदान पाठवील.

(तीन) जर, अभिदाता कारणीभूत नसलेल्या घटकांमुळे, अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात विहित वेळेपेक्षा विलंबाने अंशदान जमा झाले असेल त्या बाबतीत, नियम ८ नुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे, विलंबित कालावधीच्या व्याजासह ती रक्कम, अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यात येईल.

७. शासनाकडून अंशदान— (१) शासन, शासकीय कर्मचाऱ्याच्या वित्तलब्धीच्या चौदा टक्के किंवा वेळोवेळी अधिसूचित करण्यात येईल असे अन्य टक्के अंशदान, अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात दरमहा देईल. प्रदेय असलेली अंशदानाची रक्कम, पुढील उच्च रकमेत पूर्णांकित करण्यात येईल :

परंतु, जेव्हा अभिदात्याला, वैद्यकीय कारणास्तव किंवा नागरी विक्षोभामुळे त्यास कर्तव्यावर रुजू होणे किंवा तो पुन्हा रुजू होण्यास असमर्थ असल्यामुळे, किंवा त्याचे शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यामध्ये उपयुक्त असल्याचे समजण्यात येणाऱ्या उच्च शिक्षण घेण्यासाठी रजा मंजूर केलेली असेल आणि अशा रजेच्या कालावधीत, रजा वेतन प्रदेय नसेल किंवा पूर्ण वेतनापेक्षा कमी दराने प्रदेय असेल त्या बाबतीत, शासन, नियम ५ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या रजेच्या वेतनातील वेतन व महागाई भत्ता दर्शविणाऱ्या रकमेचा समावेश असणाऱ्या काल्पनिक वेतनाच्या चौदा टक्के किंवा वेळोवेळी अधिसूचित केल्याप्रमाणे अशा अन्य टक्के रकमेइतके अंशदान देईल.

(२) पोट-नियम (१) च्या परंतुकास अधिन राहून, अभिदात्याने या नियमांनुसार ज्या कालावधीत अंशदान देणे आवश्यक नसेल त्या कालावधीसाठी शासन कोणतेही अंशदान देणार नाही.

(३) निलंबनाधीन असलेल्या अभिदात्याच्या बाबतीत, अशा निलंबनाच्या कालावधीत अभिदात्याला प्रदान केलेला निर्वाह भत्ता विचारात घेऊन निर्धारित केलेल्या वित्तलब्धीच्या आधारावर शासन अंशदान देईल :

परंतु, जेव्हा अभिदात्याने, उक्त निलंबनाच्या कालावधीत, त्याचे अंशदान प्रदान न करण्याचा विकल्प निवडला असेल त्या बाबतीत, अशा निलंबन कालावधीमध्ये शासनाकडून कोणतेही अंशदान केले जाणार नाही :

परंतु आणखी असे की, जेव्हा चौकशी समाप्त झाल्यावर, शासनाने पारित केलेल्या अंतिम आदेशामध्ये, निलंबन कालावधी हा, कर्तव्य कालावधी म्हणून किंवा ज्यासाठी रजा वेतन प्रदेय आहे तो रजा कालावधी म्हणून विचारात घेतलेला असेल त्या बाबतीत, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतील अंशदान, निलंबनाच्या कालावधीसाठी अभिदाता ज्या वित्तलब्धीस हक्कदार झाला असेल त्या वित्तलब्धीच्या आधारे निर्धारित करण्यात येईल. शासनाने जमा करावयाच्या अंशदानाची रक्कम आणि निलंबनाच्या कालावधीत आधीच जमा केलेल्या अंशदानाची रक्कम यांमधील फरक, व्याजासह अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यात येईल. या प्रयोजनासाठी, व्याजाचा दर हा, सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी ठेवींसाठी शासनाने वेळोवेळी ठरविलेला व्याजाचा दर असेल.

(४) प्रदेय असलेल्या अंशदानाची रक्कम, पुढील उच्च रकमेत पूर्णांकित करण्यात येईल.

(५) अभिदात्याने अंशदानाचा भरणा केल्याच्या बाबतीत लागू असलेल्या कालमर्यादेसंबंधीच्या तरतुदी, शासनाकडून अंशदान भरणा करण्याच्या बाबतीतदेखील लागू असतील. अभिदाता कारणीभूत नसलेल्या घटकांमुळे विहित कालमर्यादेत अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात अंशदान जमा करण्यास विलंब झाला असेल त्या बाबतीत, नियम ८ नुसार निर्धारित केल्याप्रमाणे, विलंबित कालावधीच्या व्याजासह, ती रक्कम, अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यात येईल.

८. जमा करण्यास विलंब झालेल्या अंशदानावरील व्याज.—

(१) अभिदाता कारणीभूत नसलेल्या घटकांमुळे,—

(एक) नियम ४ मध्ये विहित केलेल्या कालमर्यादेपेक्षा विलंबाने राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये अभिदात्याची नोंदणी केल्यामुळे मासिक अंशदान सुरू होण्यास ; किंवा

(दोन) नियम ६ मध्ये विहित केलेल्या कालमर्यादेपेक्षा विलंबाने अभिदात्याच्या वेतनातून मासिक अंशदान कपात करण्यास किंवा त्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यास; किंवा

(तीन) नियम ७ मध्ये विहित केलेल्या कालमर्यादेपेक्षा विलंबाने शासनाकडून मासिक अंशदान अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करण्यास, विलंब झाल्याच्या बाबतीत, विलंबित कालावधीच्या व्याजासह अंशदानाची रक्कम अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात जमा करता येईल. अंशदानाची रक्कम जमा केल्यापासून तीस दिवसांच्या कालावधीत कर्मचाऱ्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात व्याज जमा करण्यात येईल. या प्रयोजनासाठी, व्याजाचा दर, हा, सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधीच्या ठेवींसाठी शासनाने वेळोवेळी ठरविल्याप्रमाणे व्याजाचा दर असेल :

परंतु, १ नोव्हेंबर २००५ पासून ते कर्मचाऱ्यांच्या राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खात्यात रक्कम जमा करण्यात आली होती त्या तारखेपर्यंत लागू असलेला व्याजाचा दर हा सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधीस वेळोवेळी लागू असलेल्या व्याज दरानुसार, वार्षिक चक्रवाढ पद्धतीने आकारला जाईल.

(२) (एक) राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये अभिदात्याच्या नोंदणीस विलंब किंवा नियम ४ अन्वये अंशदान सुरू होण्यास किंवा नियम ६ अन्वये अभिदात्याच्या मासिक अंशदानात कपात करण्यास व जमा करण्यास किंवा नियम ७ अन्वये शासनाकडून अभिदात्याच्या वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यात मासिक अंशदान जमा करण्यास झालेल्या विलंबाच्या प्रत्येक प्रकरणाची, जबाबदारी निश्चित करण्यासाठी विभाग प्रमुखाद्वारे तपासणी करण्यात येईल ;

(दोन) जर प्रशासनिक चुकीमुळे विलंब झाला आहे अशी विभाग प्रमुखाची खात्री पटली असेल तर, व्याजाचे प्रदान करावे लागल्यामुळे शासनाला झालेल्या आर्थिक नुकसानीची रक्कम प्रदान करण्यासाठी संबंधित दोषी अधिकारी किंवा कर्मचारी जबाबदार असतील ;

(तीन) संबंधित दोषी अधिकाऱ्याची किंवा कर्मचाऱ्याची जबाबदारी आणि दायित्वाची रक्कम, आयकर अधिनियम, १९६१(१९६१ चा ४३) च्या कलम २०१ (१क) अन्वये उत्पन्नाच्या स्त्रोतावरील कर कपातीच्या, विलंबित कपातीच्या किंवा वित्तप्रेषण करण्याच्या बाबतीत, जी रीत निर्धारित केली जाते, त्याच रितीने निर्धारित करण्यात येईल. याबाबतीत प्रशासकीय चुकीस जबाबदार असलेल्या अधिकाऱ्याविरुध्द किंवा कर्मचाऱ्यांविरुध्द शिस्तभंग प्राधिकारी जी कोणतीही शिस्तभंगाची कारवाई प्रस्तावित करील त्या कारवाईस या कारवाईमुळे बाधा येणार नाही.

९. संचित झालेल्या निवृत्तिवेतन निधीची गुंतवणूक.— अभिदात्याच्या बाबतीत संचित झालेल्या निवृत्तिवेतन मूळनिधी, प्राधिकरण अधिसूचित करील अशा निवृत्तिवेतन निधीद्वारे किंवा निधींद्वारे व अशा रीतीने गुंतवणूक करण्यात येईल.

१०. सेवा कालावधीत अभिदात्याचा मृत्यू झाल्यास किंवा शासकीय सेवा करण्यास असमर्थ ठरल्यास, लाभ घेण्याचा विकल्प.— (१) राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये समावेश असलेला प्रत्येक शासकीय कर्मचारी, शासकीय सेवेत रुजू होतेवेळी, त्याचा मृत्यू झाल्यास किंवा असमर्थततेच्या कारणास्तव सेवानिवृत्त झाल्यामुळे सेवेतून मुक्त केल्यास, अशा प्रसंगी, त्याला राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत किंवा महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये लाभ मिळण्यासाठी नमुना १ मधील विकल्पाची निवड करील, जे शासकीय कर्मचारी, आधीच शासकीय सेवेत आहेत आणि राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत समाविष्ट आहेत असे शासकीय कर्मचारी देखील हे नियम अधिसूचित केल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, या विकल्पाची निवड करतील.

(२) कार्यालय प्रमुख, अभिदात्याचा विकल्प, त्यात सादर केलेल्या सर्व तथ्यांची पडताळणी केल्यानंतर तो, स्वीकारील आणि त्याची सेवा पुस्तकात नोंद करील. कार्यालय प्रमुखाकडून, या विकल्पाची एक प्रत, आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत, त्यांच्या नोंदीसाठी केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणास आणि अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास किंवा कोषागार अधिकाऱ्यास पाठविण्यात येईल. अधिदान व लेखा अधिकारी किंवा कोषागार अधिकारी देखील शासकीय कर्मचाऱ्यांनी निवडलेल्या विकल्पासंबंधीचा तपशील दर्शविणारी यथोचित नोंद, ऑनलाइन प्रणालीमध्ये करील.

(३) (क) (एक) प्रत्येक शासकीय कर्मचारी, नमुना १ मधील विकल्पासोबतच, नमुना २ मध्ये कुटुंबाचा तपशील देखील कार्यालय प्रमुखास सादर करील ;

(दोन) जर शासकीय कर्मचाऱ्यास कुटुंब नसेल तर, तो, कुटुंब संपादित केल्यावर शक्य तितक्या लवकर नमुना २ मध्ये तपशील सादर करील.

(ख) शासकीय कर्मचारी, त्याच्या कुटुंबाच्या सदस्य संख्येतील नंतरचा कोणताही बदल, त्याच्या मुलाच्या विवाहाच्या वस्तुस्थितीसह, कार्यालय प्रमुखास कळवील.

(ग) ज्यामुळे त्यास स्वतःचा उदरनिर्वाह करणे अशक्य होईल अशी, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ याच्या नियम ११६ च्या पोट-नियम (५) च्या खंड (तीन) च्या उप-खंड (चार) मध्ये निर्दिष्ट केलेली दिव्यांगता, मुलामध्ये दिसून येईल, तेव्हा तेव्हा, ही वस्तुस्थिती, जिल्हा शल्यचिकित्सकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याने दिलेल्या वैद्यकीय प्रमाणपत्राची यथोचित पुष्टी देऊन कार्यालय प्रमुखांच्या निदर्शनास आणून देण्यात येईल. ही वस्तुस्थिती, कार्यालय प्रमुखास नमुना २ मध्ये दर्शविता येईल. जेव्हा केव्हा कुटुंब निवृत्तिवेतनाचा दावा उद्‌भवेल तेव्हा, मूल अजूनही दिव्यांग आहे असे, जिल्हा शल्यचिकित्सकाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याने नव्याने दिलेले वैद्यकीय प्रमाणपत्र जोडून मुलाच्या कायदेशीर पालकास, अर्ज करता येईल.

(घ) (एक) कार्यालय प्रमुख, नमुना २ प्राप्त झाल्यावर, नमुना २ मिळाल्याची पोचपावती आणि याबाबतीत शासकीय कर्मचाऱ्याकडून प्राप्त झालेला पुढील सर्व पत्रव्यवहार यांवर, तो प्राप्त झाल्याचा दिनांक नमूद करुन प्रतिस्वाक्षरी करील आणि ती संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याच्या सेवापुस्तकांवर चिकटवील ;

(दोन) कार्यालय प्रमुख, अशा बदलाचा, कुटुंबाच्या सदस्य संख्येतील कोणत्याही बदलासंबंधी शासकीय कर्मचाऱ्याकडून पत्रव्यवहार प्राप्त झाल्यावर, नमुना २ मध्ये समावेश करील.

(४) (एक) अभिदाता, कार्यालय प्रमुखास त्याचा सुधारित विकल्प कळविणारा नवीन विकल्प सादर करून, त्याच्या सेवानिवृत्तीपूर्वी कितीही वेळा पोट-नियम (१) अन्वये निवडलेल्या विकल्पात सुधारणा करू शकेल. सुधारित विकल्प प्राप्त झाल्यावर, कार्यालय प्रमुख आणि अधिदान व लेखा अधिकारी किंवा कोषागार अधिकारी, पोट-नियम (२) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे पुढील कार्यवाही करील ;

(दोन) शासकीय सेवा करण्यास असमर्थ ठरल्यामुळे कार्यमुक्त झालेल्या अभिदात्यास, अशा कार्यमुक्तीच्या वेळी, नवीन विकल्प सादर करण्याची संधी देण्यात येईल ;

(तीन) जेव्हा असा अभिदाता नवीन विकल्प देत नाही किंवा कार्यमुक्त होते वेळी नवीन विकल्प निवडण्याच्या स्थितीत नसेल तर, अभिदात्याने आधीच निवडलेला विकल्प, कार्यान्वित राहील ;

(चार) जेव्हा अभिदात्याने कोणताही विकल्प निवडला नसेल आणि अभिदाता, कार्यमुक्त होते वेळी, विकल्प निवडण्याच्या स्थितीत नसेल तेव्हा, त्याचे प्रकरण, पोट-नियम (६) नुसार विनियमित करण्यात येईल.

(५) सेवेत असताना अभिदात्याचा मृत्यू झाल्याच्या प्रकरणी, मृत अभिदात्याने त्याच्या मृत्यूपूर्वी निवडलेला शेवटचा विकल्प हा, अंतिम विकल्प असल्याचे मानण्यात येईल आणि कुटुंबाला विकल्पात सुधारणा करण्याचा कोणताही हक्क असणार नाही.

(६) (एक) जेव्हा अभिदात्याने, पोट-नियम (१) खालील विकल्प निवडलेला नसेल आणि तो पंधरा वर्षांची सेवा पूर्ण होण्यापूर्वी किंवा या नियमांच्या अधिसूचनेपासून तीन वर्षांच्या आत मरण पावला असेल त्याबाबतीत, त्याच्या कुटुंबाला मूलभूत विकल्प म्हणून, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ याच्या तरतुदीनुसार, कुटुंब निवृत्तिवेतन मंजूर करण्यात येईल ;

(दोन) जेव्हा अभिदाता, पोट-नियम (१) खालील विकल्प न निवडता, शासकीय सेवा करण्यास असमर्थ ठरल्यामुळे पंधरा वर्षांची सेवा पूर्ण होण्यापूर्वी किंवा या नियमांच्या अधिसूचनेपासून तीन वर्षांच्या आत शासकीय सेवेतून कार्यमुक्त झाला असेल, आणि तो कार्यमुक्त होतेवेळी, विकल्प निवडण्याच्या स्थितीत देखील नसेल तेव्हा, त्यास मूलभूत पर्याय म्हणून, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ याच्या तरतुदींनुसार, रुग्णता निवृत्तिवेतन मंजूर करण्यात येईल ;

(तीन) ज्या प्रकरणी, अभिदात्याने कोणताही विकल्प निवडलेला नसेल अशा सर्व प्रकरणांच्या बाबतीत, सेवेतून मुक्त केल्यावर अभिदात्याचा आणि अभिदात्याचा मृत्यू झाल्यावर अभिदात्याच्या कुटुंबाचा दावा, मूलभूत विकल्प म्हणून, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अन्वये निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार, विनियमित करण्यात येईल.

(७) ज्या प्रकरणी, मृत अभिदात्याने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ खालील लाभांसाठी पोट-नियम (१) नुसार निवडलेला विकल्प किंवा पोट-नियम (६) नुसार मूलभूत विकल्प, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये कुटुंब निवृत्तिवेतन मंजूर करण्यासाठी कुटुंबातील पात्र सदस्य उपलब्ध नसल्यामुळे निष्फळ ठरतो तेव्हा, अशा प्रकरणी, असा विकल्प, अवैध असल्याचे मानण्यात येईल आणि कर्मचाऱ्यांच्या कायदेशीर वारसांना, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत अनुज्ञेय असलेले लाभ, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अन्वये निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार मंजूर करण्यात येईल :—

परंतु, जर लाभार्थ्याने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये विकल्प निवडला असेल आणि त्याला आधीच सानुग्रह अनुदान देण्यात आले असेल तर, ते, कुटुंब निवृत्तिवेतनातून समायोजित करण्यात येईल.

११. नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्ती.—सेवानिवृत्तीचे वय, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ च्या नियम १० नुसार असेल.

१२. वीस वर्षांची नियमित सेवा पूर्ण झाल्यावर सेवानिवृत्ती. — (१) अभिदाता, त्याने वीस वर्षांची नियमित सेवा पूर्ण केल्यानंतर कोणत्याही वेळी, नियुक्ती प्राधिकरणास तीन महिन्यांपेक्षा कमी नसेल इतक्या मुदतीची लेखी नोटीस देऊन, सेवेतून निवृत्त होऊ शकेल.

स्पष्टीकरण.—या नियमाच्या प्रयोजनासाठी,—

(क) " नियमित सेवा " याचा अर्थ, राज्य शासनाच्या सेवेत,— मग ते सरळसेवेने असो किंवा समावेशनाद्वारे असो, नियमित तत्वावर पदग्रहण केल्याच्या दिनांकापासून सुरु होणारी सेवा, असा आहे आणि यात, यथोचित परवानगीने सध्याच्या सेवेत रुजू होण्यापूर्वी राज्य शासनाच्या त्याच किंवा इतर विभागांमध्ये, केंद्र शासनामध्ये अथवा स्वायत्त किंवा वैधानिक संस्थेमध्ये केलेली पूर्वीची नियमित सेवा त्या त्या वेळी शासनाने दिलेल्या आदेशानुसार उपदानाच्या प्रयोजनासाठी अर्हताकारी सेवा म्हणून गणना करण्यास अनुमती दिली असेल तर, अशा पूर्वीच्या नियमित सेवेचा समावेश होतो. नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झालेला अभिदाता, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणाऱ्या अभिदात्याला अनुज्ञेय असलेल्या लाभांसाठी हक्कदार असेल.

(ख) सक्षम प्राधिकरणाद्वारे यथोचितरित्या मंजूर केलेल्या सर्व प्रकारच्या रजांवर (अध्ययन रजा व असाधारण रजा यासह), प्रतिनियुक्तीवर किंवा स्वीयेत्तर सेवेमध्ये व्यतित केलेला कालावधी, या नियमाच्या प्रयोजनासाठी नियमित सेवा म्हणून समजण्यात येईल.

(ग) केंद्र शासनाच्या त्याच किंवा इतर विभागात, राज्य शासनात अथवा स्वायत्त किंवा वैधानिक संस्थेमध्ये, नियमित तत्त्वावरील नेमणुकीपूर्वी नैमित्तिक, तदर्थ किंवा करार तत्त्वावर केलेली सेवा, या नियमाच्या प्रयोजनासाठी नियमित सेवा म्हणून समजण्यात येणार नाही.

(२) पोट-नियम (१) अन्वये दिलेली स्वेच्छा सेवानिवृत्तीची नोटीस, नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने स्वीकारणे आवश्यक असेल :

परंतु, जेव्हा नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने उपरोक्त नोटीशीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेला कालावधी संपण्यापूर्वी निवृत्तीसाठी परवानगी देण्यास नकार दिला नसेल तर, उक्त कालावधी समाप्त झाल्याच्या तारखेपासून सेवानिवृत्ती अंमलात येईल.

(३) (क) पोट-नियम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेला अभिदाता, स्वेच्छानिवृत्तीची कारणे देऊन तीन महिन्यांपेक्षा कमी कालावधीची स्वेच्छानिवृत्तीची नोटीस स्वीकारण्यासाठी नियुक्ती प्राधिकाऱ्यास लेखी विनंती करु शकेल.

(ख) नियुक्ती प्राधिकाऱ्यास, खंड (क) खालील विनंती प्राप्त झाल्यावर, पोट-नियम (२) ला अधिन राहून, तीन महिन्यांच्या नोटीशीचा कालावधी कमी करण्याच्या अशा विनंतीचा गुणवत्तेवर विचार करता येईल आणि तीन महिन्यांच्या नोटीशीचा कालावधी कमी केल्यामुळे कोणतीही शासकीय गैरसोय होणार नाही अशी त्याची खात्री पटली असेल तर, नियुक्ती प्राधिकारी, तीन महिन्यांच्या नोटीशीची आवश्यकता शिथिल करु शकेल.

(४) ज्या अभिदात्याने या नियमांन्वये सेवानिवृत्त होण्याचा पर्याय निवडलेला आहे आणि नियुक्ती प्राधिकरणास तशा आशयाची नोटीस दिलेले आहे त्या अभिदात्यास, अशा प्राधिकाऱ्याच्या विशेष मान्यतेखेरीज त्याची नोटीस मागे घेण्यापासून प्रतिबंधित करण्यात येईल :

परंतु, नोटीस मागे घेण्याची विनंती, त्याच्या सेवानिवृत्तीच्या उद्देशित दिनांकाच्या किमान पंधरा दिवस आधी करण्यात येईल.

(५) जो अभिदाता,—

(क) जेव्हा तो, अतिरिक्त असल्याचे घोषित केल्यावर सेवानिवृत्त होतो,

(ख) स्वायत्त संस्थेत किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमात समावेशन होण्यासाठी शासकीय सेवेतून सेवानिवृत्त होतो, त्या अभिदात्यास हा नियम लागू असणार नाही.

स्पष्टीकरण : या नियमांच्या प्रयोजनांसाठी, " नियुक्ती प्राधिकारी " या संज्ञेचा अर्थ, ज्या सेवेतून किंवा पदावरून अभिदाता स्वेच्छानिवृत्त होण्याची मागणी करतो त्या सेवेवर किंवा पदावर नेमणुका करण्यास सक्षम असलेला प्राधिकारी, असा असेल.

(६) सेवेतून स्वेच्छा सेवानिवृत्त झाल्यावर, अभिदाता, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणाऱ्या अभिदात्यास अनुज्ञेय असलेल्या लाभांसाठी हक्कदार असेल.

(७) जर अभिदात्याचा वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खाते चालू ठेवण्याचा किंवा राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत लाभांचे प्रदान सेवानिवृत्तीच्या दिनांकानंतर पुढे ढकलण्याचा इरादा असेल तर, तो निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ अनुसार यासंबंधातील विकल्पाची निवड करील.

१३. शासकीय सेवेतून राजीनामा.—

(१) शासकीय सेवेचा किंवा पदाचा राजीनामा दिल्यावर, जर नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने सार्वजनिक हितार्थ तो राजीनामा मागे घेण्यास परवानगी दिली नसेल तर, प्राधिकरणाने अधिसूचित केलेल्या विनियमांनुसार, अभिदात्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतील ठोक रक्कम व वार्षिकी, नियत वयोमानापूर्वी अभिदात्याने राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतून निर्गमन केल्यास अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे त्याला प्रदान करण्यात जाईल :

परंतु, काढलेल्या अशा ठोक रकमेचे व वार्षिकीचे असे प्रदान, अभिदात्याचा राजीनामा ज्या दिनांकास अंमलात येईल आणि त्याच्या कर्तव्यातून कार्यमुक्त करण्यात येईल त्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांचा कालावधी समाप्त होण्यापूर्वी केली जाणार नाही :

परंतु आणखी असे की, ज्या दिनांकास राजीनामा अंमलात येईल त्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांचा कालावधी समाप्त होण्यापूर्वी अभिदात्याचा मृत्यू झाला असेल तर, नियत सेवा वयोमानापूर्वी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतून अभिदाता बाहेर पडल्यास, अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, प्राधिकरणाने अधिसूचित केलेल्या विनियमांनुसार, असे प्रदान मिळण्यास पात्र असलेल्या व्यक्तीस तात्काळ प्रदान करण्यात येईल :

परंतु तसेच, अशा व्यक्तीस, तिच्या विकल्पानुसार, प्राधिकरणाने अधिसूचित केलेल्या विनियमांनुसार, अशासकीय अभिदाता म्हणून त्याच स्थायी निवृत्तिवेतन खाते क्रमांकासह राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये अंशदान करणे चालू ठेवता येईल.

(२) जेव्हा उचित परवानगी घेऊन, त्याच किंवा राज्य शासनाच्या किंवा केंद्र शासनाच्या, इतर कोणत्याही विभागामध्ये दुसरी नियुक्ती, - मग ती तात्पुरती असो किंवा कायम स्वरूपी असो, - स्वीकारण्यासाठी राजीनामा सादर करण्यात आला असेल आणि अशा विभागातील कर्मचारी, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये समाविष्ट असेल त्याबाबतीत, अभिदाता, नवीन नियुक्ती झाल्यावर त्याच स्थायी निवृत्तिवेतन खाते क्रमांकासह राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये सदस्य म्हणून कायम राहील आणि ज्या पदावर त्याची प्रथम नियुक्ती झाली असेल, त्या शासकीय सेवेत तो रुजू झाल्याच्या दिनांकापासून तो, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीचा सदस्य असल्याचे मानण्यात येईल :

परंतु, जेव्हा अशा विभागातील कर्मचारी, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये समाविष्ट नसतील त्याबाबतीत, अभिदाता, नियत वयोमानानुसार बाहेर पडल्याच्या बाबतीतील अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक आणि विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळण्यास पात्र असेलः

परंतु आणखी असे की, जेव्हा अशा विभागातील कर्मचारी, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये समाविष्ट नसतील त्याबाबतीत, अशा अभिदात्यास, त्याच्या विकल्पानुसार, यासंबंधात प्राधिकरणाद्वारे अधिसूचित केलेल्या विनियमानुसार अशासकीय अभिदाता म्हणून, त्याच्या स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांकासह, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीत अंशदान करणे चालू ठेवता येईल.

(३) नियुक्ती प्राधिकाऱ्यास, जनहितार्थ एखाद्या व्यक्तीस पुढील शर्तींवर तिचा राजीनामा मागे घेण्याची परवानगी पुढील शर्तींवर देता येईल :—

(क) संबंधित व्यक्ती, तिचा राजीनामा स्वीकारण्याच्या वेळी तात्पुरता शासकीय कर्मचारी नसावी ;

(ख) शासकीय कर्मचाऱ्याने, ज्यात, त्याची सचोटी, कार्यक्षमता किंवा वर्तणूक यांवर कोणताही प्रभाव टाकणाऱ्या कारणांचा अंतर्भाव नसेल अशा काही सक्तीच्या कारणास्तव राजीनामा दिलेला नसावा आणि त्याला ज्या परिस्थितीत मूलतः राजीनामा देणे भाग पडले त्या परिस्थितीमध्ये महत्त्वाचा बदल झाल्याच्या परिणामी, त्याने राजीनामा मागे घेण्याची विनंती केलेली असावी ;

(ग) ज्या दिनांकास राजीनामा अंमलात आला तो दिनांक आणि ज्या दिनांकास राजीनामा मागे घेण्याची विनंती केली होती तो दिनांक या दरम्यानच्या कालावधीत संबंधित व्यक्तीची वर्तणूक कोणत्याही प्रकारे अनुचित नसावी ;

(घ) ज्या दिनांकास राजीनामा अंमलात आला तो दिनांक आणि राजीनामा मागे घेण्यास परवानगी दिल्यामुळे त्या व्यक्तीला ज्या दिनांकास कामावर रुजू होण्याची मुभा दिली होती तो दिनांक या दरम्यानच्या कर्तव्यावरील अनुपस्थितीचा कालावधी नव्वद दिवसांपेक्षा अधिक नसावा ;

(ङ) शासकीय कर्मचाऱ्याचा राजीनामा स्वीकारल्यामुळे रिक्त झालेले त्याचे पद किंवा अन्य कोणतेही समकक्ष पद उपलब्ध असावे.

(४) जेव्हा शासकीय कर्मचाऱ्याने, एखादी खाजगी वाणिज्यिक कंपनीतील किंवा संपूर्णतः किंवा मोठ्या प्रमाणात शासनाची मालकी किंवा शासनाचे नियंत्रण असलेल्या महामंडळातील किंवा कंपनीतील अथवा शासनाचे नियंत्रण असलेल्या किंवा शासनाचे वित्तसहाय्य दिलेल्या संस्थेमधील किंवा त्याअंतर्गत नियुक्ती स्वीकारण्याच्या दृष्टीने आपल्या सेवेचा किंवा पदाचा राजीनामा दिलेला असेल त्याबाबतीत, नियुक्ती प्राधिकारी, राजीनामा मागे घेण्याची विनंती स्वीकारणार नाही.

(५) जेव्हा एखाद्या व्यक्तीला तिचा राजीनामा मागे घेण्यास आणि कामावर रुजू होण्यास परवानगी देणारा आदेश, नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने काढला असेल तेव्हा, त्या आदेशामध्ये सेवेतील खंड क्षमापित करण्याचा अंतर्भाव असल्याचे मानण्यात येईल.

१४. महामंडळात, कंपनीत किंवा संस्थेमध्ये किंवा याअंतर्गत समावेशनावरील लाभ. —(१) ज्याला, संपूर्णतः किंवा मोठ्या प्रमाणात राज्य शासनाची किंवा केंद्र शासनाची मालकी व नियंत्रण असलेल्या महामंडळात किंवा कंपनीत किंवा त्याअंतर्गत अथवा राज्य शासनाचे किंवा केंद्र शासनाचे नियंत्रण असलेल्या किंवा त्याने वित्तसहाय्य दिलेल्या संस्थेत किंवा त्याअंतर्गत एखाद्या सेवेत किंवा पदावर समावेशन करण्याची परवानगी देण्यात आलेली आहे तो अभिदाता, अशा समावेशनाच्या दिनांकापासून सेवानिवृत्त झाला असल्याचे मानण्यात येईल आणि नियत वयोमान झाल्यावर अभिदाता बाहेर पडल्याच्या बाबतीत अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळण्यास पात्र असेल :

परंतु, अभिदाता, जर नवीन संघटनेत तशीच प्रणाली अस्तित्वात असेल तर, नवीन संघटनेत त्याच स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांकासह, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीचा अभिदाता असण्याचे चालू राहील आणि त्या प्रकरणी, त्याला, अशा समावेशनाच्या वेळी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील कोणतेही लाभ मिळणार नाहीतः परंतु, जेव्हा अभिदात्याचे समावेशन करण्यात आले असेल तेव्हा, त्या नवीन संस्था किंवा संघटना, इत्यादीमधून बाहेर पडल्यानंतर त्याला लाभ मिळतील :

परंतु आणखी असे की, जेव्हा अशा स्वायत्त किंवा वैधानिक संस्थेचे किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमाचे कर्मचारी, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये समाविष्ट झालेले नसतील त्याबाबतीत, अशा अभिदात्यास, त्याच्या विकल्पानुसार, प्राधिकरणाद्वारे अधिसूचित केलेल्या विनियमांनुसार, अशासकीय अभिदाता म्हणून, त्याच स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांकासह, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमध्ये सदस्य म्हणून अंशदान चालू ठेवता येईल.

(२) पोट-नियम (१) खालील तरतुदी, अभिदाते ज्या शासकीय विभागामध्ये कार्यरत होते त्या शासकीय विभागाचे, राज्य शासनाचे नियंत्रण व वित्तसहाय्य देण्यात येत असलेल्या सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमामध्ये किंवा स्वायत्त संस्थांमध्ये रुपांतरण झाल्यावर, ज्या अभिदात्यांचे अशा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमांमध्ये किंवा स्वायत्त संस्थांमध्ये, समावेशन करण्यात आलेले आहे त्या अभिदात्यांना देखील लागू असतील.

(३) पोट-नियम (१) खालील तरतुदी, ज्या अभिदात्यांना, राज्य शासनाच्या किंवा केंद्र शासनाच्या किंवा संघ राज्यक्षेत्र प्रशासनाच्या संयुक्त नियंत्रणाखालील अथवा दोन किंवा अधिक राज्य शासनाच्या किंवा संघ राज्यक्षेत्र प्रशासनाच्या संयुक्त नियंत्रणाखालील संपूर्णतः संयुक्त क्षेत्र उपक्रमांमध्ये समावेशन करण्यास परवानगी दिलेली आहे त्यांना देखील लागू असतील.

स्पष्टीकरण (१). — समावेशनाचा दिनांक हा, जर एखादा अभिदाता,—

(एक) तात्काळ समावेशनाच्या आधारे महामंडळामध्ये किंवा कंपनीमध्ये किंवा संस्थेमध्ये रुजू झाला असेल तर, त्या महामंडळात किंवा कंपनीत किंवा संस्थेत ज्या दिनांकास तो प्रत्यक्षात रुजू होतो तो दिनांक असेल;

(दोन) प्रारंभी स्वीयेत्तर सेवा अटींवर, महामंडळामध्ये किंवा कंपनीमध्ये किंवा संस्थेमध्ये रुजू झाला असेल तर, शासनाने ज्या दिनांकापासून त्याचा बिनशर्त राजीनामा स्वीकारला असेल तो दिनांक असेल ; आणि

(तीन) शासनाच्या विभागाचे सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमामध्ये किंवा स्वायत्त संस्थेमध्ये रूपांतरण झाल्यावर, महामंडळामध्ये किंवा कंपनीमध्ये किंवा संस्थेमध्ये रुजू झाला असेल तर, त्या महामंडळात किंवा कंपनीत किंवा संस्थेत समावेशन करण्याचा त्याचा विकल्प शासनाने ज्या दिनांकास स्वीकारला असेल तो दिनांक असेल.

स्पष्टीकरण (२).— या नियमाच्या प्रयोजनांसाठी " संस्था" याचा अर्थ, स्वायत्त संस्था किंवा वैधानिक संस्था, असा आहे.

१५. असमर्थ ठरल्याच्या कारणावरुन सेवानिवृत्त झाल्यावर मिळणारे हक्क.— (१) दिव्यांगत्व असणाऱ्या अभिदात्याच्या प्रकरणी, जेव्हा दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क अधिनियम, २०१६ (२०१६ चा ४९) याच्या कलम २० च्या तरतुदी लागू होतात त्या बाबतीत, उक्त कलमाच्या तरतुदींद्वारे नियमन करण्यात येईलः

परंतु, असा अभिदाता, दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क नियम, २०१७ अन्वये विहित केलेल्या सक्षम प्राधिकरणाकडील दिव्यांग प्रमाणपत्र सादर करील.

(२) जेव्हा अभिदात्याला, दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क अधिनियम, २०१६ (२०१६ चा ४९) याच्या कलम २० च्या तरतुदी लागू होत नसतील तेव्हा, जर अभिदात्याचा, ज्या दुर्बलतेमुळे तो सेवेत राहण्यास कायमस्वरुपी असमर्थ ठरला आहे, त्या कोणत्याही शारीरिक व मानसिक दुर्बलतेमुळे सेवेतून निवृत्त होण्याचा इरादा असेल तर, तो, अशा असमर्थतेच्या कारणावरुन निवृत्त झाल्यावर लाभ मिळण्यासाठी विभाग प्रमुखाकडे अर्ज करू शकेलः

परंतु, जर अभिदाता, शारीरिक किंवा मानसिक दुर्बलतेमुळे असमर्थ ठरल्याच्या कारणावरुन सेवानिवृत्त झाल्यावर लाभ मिळण्यासाठी स्वतः अर्ज सादर करण्याच्या स्थितीत नाही याबाबत विभाग प्रमुखाचे समाधान झाले असेल तर, अभिदात्याच्या जोडीदाराने आणि जोडीदार नसल्यास अभिदात्याच्या कुटुंबातील सदस्याने असमर्थ ठरल्याच्या कारणावरुन सेवानिवृत्त झाल्यावर लाभ मिळण्यासाठी सादर केलेला असा अर्ज देखील स्वीकारला जाऊ शकेलः

परंतु आणखी असे की, जेव्हा, ज्या अभिदात्यास दिव्यांगत्व आहे आणि ज्याच्या बाबतीत दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क अधिनियम, २०१६(२०१६ चा ४९) याच्या कलम २० च्या तरतुदी लागू होतात त्या अभिदात्याचा, या नियमानुसार सेवानिवृत्त होण्याचा इरादा असेल

त्या बाबतीत, अशा अभिदात्याला असा सल्ला देण्यात यावा की, तो अन्यथा ज्यासाठी हक्कदार झाला असता त्याच वेतन मॅट्रिक्सवर व सेवा लाभांसह सेवेत राहण्याचा आणि असे सेवाविषयक लाभ मिळण्याचा विकल्प त्याला आहे. जर, अभिदात्याने या नियमानुसार सेवानिवृत्तीची विनंती मागे घेतली नाही तर, त्याच्या विनंतीवर या नियमाच्या तरतुदींनुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) पोट-नियम (२) अन्वये अर्ज मिळाल्यानंतर, कार्यालय प्रमुख किंवा विभाग प्रमुख, असा अर्ज मिळाल्यापासून पंधरा दिवसांच्या आत, संबंधित प्राधिकाऱ्याला, असा अर्ज मिळाल्यापासून तीस दिवसांच्या आत, खालील वैद्यकीय प्राधिकाऱ्याद्वारे, अभिदात्याची तपासणी करण्याची विनंती करील, -

(क) **राजपत्रित** शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या आणि ज्यांचे वेतन, महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ याच्या नियम ९ च्या खंड (३६) च्या उप-खंड (एक) मध्ये व्याख्या केल्यानुसार, दरमहा चौपन्न हजार रुपयांपेक्षा अधिक आहे, अशा अराजपत्रित शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत, वैद्यकीय मंडळ ;

(ख) इतर प्रकरणांमध्ये जिल्हा शल्यचिकित्सक किंवा जिल्हा वैद्यकीय अधिकारी किंवा समतुल्य दर्जाचा वैद्यकीय अधिकारी.

ज्या कार्यालय किंवा विभागात अभिदाता कार्यरत आहे, त्या कार्यालयाच्या किंवा विभागाच्या प्रमुखाद्वारे वैद्यकीय प्राधिकाऱ्यास शासकीय अभिलेखातून दिसून आलेले अभिदात्यांचे वयाचे विवरणपत्र पुरविण्यात येईल; आणि जर अभिदात्याचे सेवापुस्तक ठेवण्यात येत असेल तर, त्यामध्ये नोंदविलेले वय कळविण्यात येईल. वैद्यकीय प्राधिकाऱ्याद्वारे तपासणी करण्याची विनंती करणाऱ्या पत्राची एक प्रत, अभिदात्यास पृष्ठांकित करण्यात येईल.

(४) अभिदाता संबंधित प्राधिकरणाने निश्चित केलेल्या दिनांकास वैद्यकीय तपासणीसाठी त्या वैद्यकीय प्राधिकरणासमोर हजर राहील. वैद्यकीय प्राधिकारी, अभिदाता पुढील सेवेसाठी योग्य आहे किंवा नाही किंवा तो जी सेवा करीत होता त्या सेवेपेक्षा कमी कष्टाच्या पुढील सेवेसाठी तो पात्र आहे किंवा कसे याची खात्री करण्यासाठी त्याची तपासणी करील.

(५) अभिदात्याची वैद्यकीय तपासणी करण्यासाठी कार्यालय प्रमुखाकडून किंवा विभाग प्रमुखाकडून विनंती प्राप्त झाल्याशिवाय सेवेत असमर्थ असल्याचे कोणतेही वैद्यकीय प्रमाणपत्र देण्यात येणार नाही.

(६) जेव्हा महिला उमेदवाराची तपासणी करावयाची असेल तेव्हा, वैद्यकीय मंडळाची सदस्य म्हणून एका महिला डॉक्टरचा समावेश करण्यात येईल.

(७) जेव्हा पोट-नियम (3) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या वैद्यकीय प्राधिकाऱ्यास, पोट-नियम (२) मध्ये नमूद केलेला अभिदाता, पुढील सेवेसाठी पात्र नसल्याचे आढळून आले असेल किंवा तो जी सेवा करीत होता त्या सेवेपेक्षा कमी कष्टाच्या पुढील सेवेसाठी तो पात्र असल्याचे आढळून आले असेल त्याबाबतीत, वैद्यकीय प्राधिकारी नमुना 3 मध्ये वैद्यकीय प्रमाणपत्र देईल. जर अभिदाता, पुढील सेवेसाठी अपात्र असल्याचे आढळून आले असेल तर, त्याला असमर्थतेच्या कारणावरुन निवृत्त झाल्यावर मिळणारे सेवानिवृत्ती लाभ देण्यात यावेत.

(८) जर अभिदाता, तो जी सेवा करीत होता त्या सेवेपेक्षा कमी कष्टाच्या सेवेसाठी पात्र असल्याचे आढळून आले असेल तर, असे काम करण्याची त्याची इच्छा असेल तर, त्याला खालच्या पदावर नियुक्त करण्यात येईल; आणि जर त्याला खालच्या पदावर देखील नियुक्त करणे शक्य नसेल तर, त्याला असमर्थतेच्या कारणावरुन मिळणारे सेवानिवृत्ती लाभ देण्यात यावेत.

(९) ज्या अभिदात्याने विकल्प निवडलेला असेल किंवा ज्याच्या बाबतीत महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ खालील लाभ मिळविण्यासाठी नियम १० नुसार मूलभूत विकल्प आहे आणि ज्याच्या बाबतीत, दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क अधिनियम, २०१६(२०१६ चा ४९) याच्या कलम २० मधील तरतुदी लागू होत नाहीत, तो अभिदाता, तो सेवेसाठी कायमस्वरूपी असमर्थ ठरेल अशा कोणत्याही शारीरिक किंवा मानसिक दुर्बलतेमुळे तो सेवानिवृत्त झाला असेल त्याबाबतीत, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ नुसार मिळणारे लाभ संवितरित करण्यासाठी कार्यालय प्रमुखाकडून पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(१०) जर अभिदात्याने पोट-नियम (९) नुसार, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये लाभ घेतलेले असतील तर, अभिदात्याचे वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खाते बंद करण्यात येईल आणि अभिदात्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीमधील शासकीय अंशदान आणि त्यावरील परतावा, शासकीय खात्यात हस्तांतरित करण्यात येईल. संचित झालेला उर्वरित निवृत्तिवेतन मूळ निधी अभिदात्याला ठोक रकमेत प्रदान करण्यात येईल.

(११) ज्या अभिदात्याने विकल्प निवडलेला आहे किंवा ज्याच्या बाबतीत, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळविण्यासाठी या नियमांच्या नियम १० नुसार, मूलभूत विकल्प आहे आणि ज्याच्या बाबतीत, दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क अधिनियम, २०१६ (२०१६ चा ४९) याच्या कलम २० च्या तरतुदी लागू नाहीत तो अभिदाता, ज्या दुर्बलतेमुळे तो सेवेसाठी कायमस्वरूपी असमर्थ ठरेल अशा कोणत्याही

शारीरिक किंवा मानसिक दुर्बलतेमुळे तो सेवेतून सेवानिवृत्त झाला असे त्याबाबतीत, त्याला, नियत वयोमान झाल्यावर अभिदाता बाहेर पडल्याच्या बाबतीत, अनुज्ञेय असेल त्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार, लाभ मंजूर करण्यात यावेत.

(१२) जो अभिदाता, पोट-नियम (११) नुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळण्यास पात्र झालेला आहे त्या अभिदात्याचा, निवृत्तीच्या दिनांकानंतर त्याचे वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खाते चालू ठेवण्याचा किंवा राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभांचे प्रदान पुढे ढकलण्याचा इरादा असेल तर, तो, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार या संबंधातील विकल्पाची निवड करील.

१६. सक्तीची सेवानिवृत्तीच्या किंवा शासकीय सेवेतून बडतर्फ केल्याचा किंवा काढून टाकल्याचा परिणाम.— (१) जेव्हा अभिदात्याला शिक्षा म्हणून सक्तीने सेवेतून निवृत्त केले किंवा शासकीय सेवेतून बडतर्फ केले किंवा काढून टाकले, तर प्राधिकाऱ्याने अधिसूचित केलेल्या विनियमानुसार त्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतून देय असलेली ठोक रक्कम व वार्षिकी, अभिदात्याला, नियत वयमानानुसार सेवानिवृत्तीपूर्वी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतून बाहेर पडल्यास अनुज्ञेय असेल त्याप्रमाणे, प्रदान केले जाईलः

परंतु, अभिदाता, त्याच्या विकल्पानुसार, प्राधिकाऱ्याने अधिसूचित केलेल्या विनियमानुसार, अशासकीय अभिदाता म्हणून त्याच्या स्थायी सेवानिवृत्ती खाते क्रमांकासह राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीचा सदस्य म्हणून चालू राहील.

(२) या नियमांत समाविष्ट नसलेल्या उपदान व इतर सेवानिवृत्तीविषयक लाभांच्या बाबतीत, अशा प्रकरणांमध्ये हाती घेतल्या जाणाऱ्या कोणत्याही कारवाईस बाधा न येता, पोट-नियम (१) लागू असेल आणि त्या लाभांचे नियमन अशा लाभांना लागू असलेल्या नियमांनुसार करण्यात येईल.

१७. **सेवानिवृत्त झाल्यावर प्रलंबित असणाऱ्या विभागीय किंवा न्यायालयीन कार्यवाहीचा परिणाम**.— (१) अभिदाता सेवेत असताना सुरू झालेल्या, परंतु निवृत्तीपूर्वी समाप्त न झालेली विभागीय किंवा न्यायिक कार्यवाही, किंवा अभिदात्याच्या सेवानिवृत्तीनंतर सुरू झालेल्या न्यायालयीन कार्यवाहीचा, त्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतून देय असलेल्या लाभांवर कोणताही परिणाम होणार नाही आणि अभिदाता नियत वयमानानुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतून बाहेर पडल्यास प्राधिकाऱ्याने अधिसूचित केलेल्या विनियमांनुसार त्याला अनुज्ञेय असणारी संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतून ठोक रक्कम व वार्षिकी, त्याला प्रदान केली जाईल.

(२) पोट-नियम (१) खालील तरतूद, या नियमांत समाविष्ट नसलेल्या उपदानाच्या व सेवानिवृत्तीविषयक लाभांच्या बाबतीत अशा प्रकरणांमध्ये हाती घेतल्या जाणाऱ्या कोणत्याही कारवाईस बाधा न येता लागू असेल आणि त्या लाभांचे नियमन अशा लाभांना लागू असलेल्या नियमांनुसार करण्यात येईल.

१८. अभिदात्याचा मृत्यु झाल्यावर कुटुंबाचा हक्क.—

(१) (क) ज्याने विकल्प निवडला होता किंवा ज्याच्या बाबतीत महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये लाभ मिळण्यासाठी नियम १० अंतर्गत मूलभूत विकल्प आहे अशा अभिदात्याचा; किंवा

(ख) ज्याला, नियम १५ च्या अटींनुसार, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये असमर्थतेच्या कारणावरुन निवृत्त झाल्यावर निवृत्तिवेतन मिळत होते अशा सेवानिवृत्त अभिदात्याचा मृत्यु झाल्यावर, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ नुसार लाभांचे संवितरण करण्यासाठी कार्यालय प्रमुखाद्वारे पुढील कार्यवाही करण्यात येईलः

परंतु, जर अभिदात्याचा मृत्यू, काही कारणांमुळे शासकीय सेवेत असताना झाला असेल तर, त्या नियमांखालील लाभ देण्याच्या सर्व शर्तींची पूर्तता करण्याच्या अधिन राहून, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ नुसार लाभाचे संवितरण करण्यासाठी कार्यालय प्रमुखाद्वारे पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(२) जर अभिदात्याचा मृत्यू झाल्यावर, पोट-नियम (१) नुसार महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये कुटुंबाला लाभ प्रदेय असेल तर, अभिदात्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतील शासकीय अंशदान व त्यावरील परतावा, शासकीय खात्यात हस्तांतरित करण्यात येईल. निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ अन्वये ज्या व्यक्तीच्या नावे नामनिर्देशन करण्यात आले आहे त्या व्यक्तीला (व्यक्तींना), उर्वरित संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतील रक्कम ठोक स्वरुपात प्रदान करण्यात येईल. जर असे कोणतेही नामनिर्देशन केलेले नसेल किंवा केलेले नामनिर्देशन अस्तित्वात नसेल तर, उर्वरित संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीतील रक्कम कायदेशीर वारसांना प्रदान करण्यात येईल.

(३) ज्या अभिदात्याने विकल्प निवडला होता किंवा ज्याच्या बाबतीत, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळण्यासाठी नियम १० अन्वये मूलभूत विकल्प आहे त्या अभिदात्याचा मृत्यु झाल्याच्या बाबतीत, असे लाभ, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार मंजूर करण्यात येतील.

१९. सेवानिवृत्तीसाठी पात्र असलेल्या अभिदात्याची यादी तयार करणे.— (१) प्रत्येक विभाग प्रमुख, जे अभिदाते, त्या दिनांकापासून पुढील बारा ते पंधरा महिन्यांमध्ये सेवानिवृत्त होणार आहेत अशा सर्व अभिदात्यांची प्रत्येक वर्षातील प्रत्येकी तीन महिन्यांनी, म्हणजेच १ जानेवारी, १ एप्रिल, १ जुलै आणि १ऑक्टोबर रोजी यादी तयार करील.

(२) पोट-नियम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे, अशा प्रत्येक यादीची एक प्रत, त्या वर्षाच्या ३१ जानेवारी, ३० एप्रिल, ३१ जुलै किंवा यथास्थिती, ३१ ऑक्टोबर, या दिनांकाच्या आत संबंधित अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास, पुरविण्यात येईल.

(३) नियत वयोमानाव्यतिरिक्त इतर कारणांमुळे सेवानिवृत्त होणाऱ्या अभिदात्याच्या बाबतीत, कार्यालय प्रमुख, अशा सेवानिवृत्तीची वस्तुस्थिती त्याला कळताच, संबंधित आहरण व संवितरण अधिकारी आणि अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याला लवकरात लवकर कळवील.

(४) संबंधित अभिदाता शासकीय निवासस्थानाचा वाटपधारक असेल तर, पोट-नियम (३) अन्वये कार्यालय प्रमुखाने अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास पाठविलेल्या यादीची एक प्रत, कार्यकारी अभियंत्यास देखील पृष्ठांकित करण्यात येईल.

२०. " ना मागणी प्रमाणपत्र" देण्याच्या संबंधात कार्यकारी अभियंत्यांना सूचना.— (१) ज्याला शासकीय निवासस्थान मिळालेले होते किंवा ते ज्याच्या ताब्यात आहे त्या अभिदात्याच्या (यात यापुढे ज्याचा निर्देश " वाटप प्राप्त कर्मचारी " असा केला आहे) सेवानिवृत्तीच्या अपेक्षित तारखेपूर्वी किमान एक वर्ष आधी, कार्यालय प्रमुख, संबंधित कार्यकारी अभियंत्याला, वाटपप्राप्त कर्मचाऱ्याच्या सेवानिवृत्तीपूर्वीच्या आठ महिन्यांच्या कालावधीच्या बाबतीत 'ना मागणी प्रमाणपत्र' देण्यासाठी कळवील.

(२) पोट-नियम (१) अन्वये सूचना मिळाल्यावर, कार्यकारी अभियंता, आवश्यक असेल त्यानुसार पुढील कार्यवाही करील.

२१. सेवानिवृत्त झाल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभांसाठी दावा सादर करणे.— (१)अभिदात्यास, प्राधिकरणाकडून वेळोवेळी निर्दिष्ट करण्यात येईल अशा मार्गाने राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभासाठी दावा सादर करण्याचा विकल्प उपलब्ध असेल.

(२) प्रत्येक अभिदाता, ज्या तारखेला तो नियत वयमानानुसार सेवानिवृत्त होणार आहे, त्या दिनांकाच्या किंवा सेवानिवृत्तीपूर्वी तो ज्या दिनांकास रजेवर जाणार आहे त्या दिनांकाच्या, यापैकी जो आधीचा असेल त्या दिनांकाच्या सहा महिने आधी, प्राधिकरणाने विहित केलेला आहरण नमुना यथोचितरित्या भरून, आहरण नमुन्यामध्ये नमूद केलेल्या दस्तऐवजांसह तो कार्यालय प्रमुखास सादर करील. सेवानिवृत्तीच्या किंवा राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीमधून बाहेर पडण्याच्या इतर प्रकरणांमध्ये, अभिदाता, अशा सेवानिवृत्तीसाठी किंवा असे बाहेर पडण्यासाठी सक्षम प्राधिकाऱ्याने आदेश काढल्यानंतर तात्काळ, प्राधिकरणाने विहित केलेला आहरण नमुना यथोचितरित्या भरून, आहरण नमुन्यामध्ये नमूद केलेल्या दस्तऐवजांसह कार्यालय प्रमुखास सादर करील. जेव्हा अभिदात्याने ऑनलाईन पद्धतीने दावा सादर केला असेल त्या बाबतीत, तो आहरण नमुन्यामध्ये नमूद केलेल्या दस्तऐवजांसह उक्त आहरण नमुन्याची स्वाक्षरी केलेली मुद्रित प्रत सादर करील.

(३) जे अभिदाते, पुढील सहा महिन्यांत नियत वयमानानुसार सेवानिवृत्त होतील अशा अभिदात्यांसाठी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली दाव्याचे ओळखपत्र तयार करील आणि सेवानिवृत्तीच्या दिनांकाच्या सहा महिने आधी नोडल अधिकाऱ्यांना, म्हणजेच अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास किंवा कोषागार अधिकाऱ्यास कळवील.

२२. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभांसाठी कागदपत्रांची पूर्तता करणे आणि ते अग्रेषित करणे.— (१) कार्यालय प्रमुख, त्याच्या बाजूच्या कागदपत्रांची पूर्तता करील आणि ती, खाली नमूद केलेल्या नमुन्यामध्ये उपरिपत्रासह, आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांमार्फत अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यास किंवा कोषागार अधिकाऱ्यास पाठवील :—

सेवानिवृत्तीचा किंवा राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीतून बाहेर पडण्याचा मार्ग.	उपरिपत्राचा नमुना.
महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ अन्वये नियत वयमानानुसार किंवा स्वेच्छा निवृत्तीने किंवा मुदतपूर्व सेवानिवृत्ती.	नमुना ४ - अ.
तांत्रिक राजीनामा किंवा स्वायत्त मंडळामध्ये किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमामध्ये समावेशन.	नमुना ४ - ब.
राजीनामा किंवा शिक्षा म्हणून केलेली सक्तीची सेवानिवृत्ती अथवा बडतर्फी किंवा सेवेतून काढून टाकणे.	नमुना ४ -क.
असमर्थतेच्या कारणावरुन सेवानिवृत्ती.	नमुना ४ - ड.
सेवेत असताना मृत्यू.	नमुना ४ - इ.

(२) नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणाऱ्या अभिदात्याच्या बाबतीत, कार्यालय प्रमुख, अभिदात्याच्या सेवानिवृत्तीच्या दिनांकापूर्वी चार महिने अगोदर आणि इतर प्रकरणांमध्ये, अभिदात्याच्या निवृत्तीच्या किंवा बाहेर पडण्याच्या दिनांकाच्या किमान एक महिना अगोदर आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत संपूर्ण कागदपत्रे अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याकडे पाठवील. कार्यालय प्रमुख, पोट-नियम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रत्येक नमुन्याची आणि कागदपत्रांची एक प्रत त्याच्या अभिलेखासाठी ठेवील.

(३) निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५अनुसार केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणाच्या ऑनलाईन प्रणालीमध्ये रक्कम आहरित करण्याच्या विनंतीवर प्रक्रिया केल्यानंतर, अधिदान व लेखा अधिकारी, पोट-नियम (१) व पोट-नियम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेले दस्तऐवज, अभिदात्याच्या सेवानिवृत्तीच्या दिनांकापूर्वी किमान एक महिना अगोदर केंद्रीय अभिलेखपाल अभिकरणाकडे पाठवील.

(४) अभिदात्याचा त्याचे वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खाते चालू ठेवायचा असेल किंवा राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभांचे प्रदान निवृत्तिवेतनाच्या दिनांकानंतर किंवा तो बाहेर पडल्याच्या दिनांकानंतर पुढे ढकलण्याचा इरादा असेल तर, तो, या संबंधातील विकल्पाची निवड करील आणि तो, निवडलेला विकल्प, नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्तीच्या दिनांकापूर्वी पंधरा दिवस अगोदर आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत अधिदान व लेखा अधिकाऱ्यांकडे पाठवील. अधिदान व लेखा अधिकारी, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार अशा विकल्पावर प्रक्रिया करील.

२३. प्रतिनियुक्तीवर असलेले अभिदाते.— (१) राज्य शासनाच्या अन्य विभागात प्रतिनियुक्तीवर असताना, जो सेवानिवृत्त झालेला असेल अशा अभिदात्याच्या बाबतीत, या नियमाच्या तरतुदींनुसार, लाभ अनुज्ञेय करण्याची कार्यवाही, उसनवार सेवा घेणाऱ्या विभागाच्या कार्यालय प्रमुखाद्वारे करण्यात येईल.

(२) एखाद्या राज्य शासनाच्या किंवा स्वीयेत्तर सेवेत प्रतिनियुक्तीवर असताना, जो सेवेतून निवृत्त होतो अशा अभिदात्याच्या बाबतीत, या नियमाच्या तरतुदींनुसार लाभ अनुज्ञेय करण्याची कार्यवाही, कार्यालय प्रमुखाद्वारे किंवा अभिदात्याच्या स्वीयेत्तर सेवेतील प्रतिनियुक्तीस मंजूरी देणाऱ्या संवर्ग प्राधिकाऱ्याद्वारे करण्यात येईल.

२४. सेवानिवृत्तीचा दिनांक अधिसूचित करणे.— जेव्हा अभिदाता सेवानिवृत्त होतो तेव्हा, -

(क) **राजपत्रित** अभिदात्याच्या बाबतीत, **शासकीय राजपत्रात** प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचनेच्या; आणि

(ख) अराजपत्रित अभिदात्याच्या बाबतीत कार्यालयीन आदेश अशा तारखेपासून एका आठवडयाच्या आत सेवानिवृत्तीचा दिनांक नमूद करुन निर्गमित केला जाईल आणि अशा प्रत्येक अधिसूचनेची किंवा कार्यालयीन आदेशाची यथास्थिती एक प्रत तात्काळ अधिदान व लेखा अधिकाऱ्याकडे पाठविण्यात येईल.

२५. अन्वयार्थ लावणे.— जेव्हा या नियमांच्या अन्वयार्थ लावण्याच्या संबंधात कोणतीही शंका उद्‌भवेल तेव्हा, ती, निर्णयार्थ महाराष्ट्र शासनाच्या वित्त विभागाकडे पाठविण्यात येईल.

२६. नियम शिथिल करण्याचा अधिकार.—जेव्हा या नियमांपैकी कोणताही नियम अंमलात आणल्यामुळे कोणत्याही विशिष्ट प्रकरणात गैरवाजवी अडचण होत आहे अशी शासनाच्या कोणत्याही विभागाची खात्री पटेल तेव्हा, तो विभाग लेखी कारणे नमूद करुन, त्या प्रकरणावर न्याय व समन्याय रीतीने कार्यवाही करण्यासाठी त्याला आवश्यक वाटेल अशा मर्यादेपर्यंत आणि अशा अपवादांच्या व अटींच्या अधिन राहून, त्या नियमातून आदेशाद्वारे सूट देऊ शकेल किंवा त्या नियमाची आवश्यकता शिथिल करु शकेलः

परंतु, वित्त विभागाच्या सहमतीखेरीज असा कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

२७. अवशिष्ट बाबींसाठी तरतूद करण्याचा राज्य शासनाचा अधिकार.— (१) या नियमांमध्ये स्पष्टपणे समावेश न केलेल्या कोणत्याही संबंधित प्रश्नांचा निर्णय, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२, महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ यामधील संबंधित तरतुदींनुसार किंवा शासनाने काढलेल्या कोणत्याही सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशानुसार घेण्यात येईल; परंतु अशा तरतुदी, या नियमांतील तरतुदींशी विसंगत किंवा प्रतिकूल असणार नाहीत.

(२) राज्य शासन, ज्या बाबींसाठी या नियमांमध्ये कोणतीही तरतूद केलेली नाही किंवा करण्यात आलेली नसल्याचे मानण्यात आले आहे त्या कोणत्याही बाबीचे नियमन करण्यासाठी आदेश काढू शकेल किंवा सूचना देऊ शकेल ; आणि असे नियम करण्यात येईपर्यंत, वेळोवेळी काढलेल्या आदेशांनुसार किंवा सूचनांनुसार अशा बाबींचे नियमन करण्यात येईल.

२८. निरसन व व्यावृत्ती.—या नियमांच्या प्रारंभानंतर, अशा प्रारंभाच्या लगतपूर्वी अंमलात असलेला प्रत्येक आदेश, सूचना किंवा कार्यालयीन ज्ञापन, या नियमांमध्ये अंतर्भूत असलेल्या बाबींपैकी कोणत्याही बाबींसाठी तरतूद केलेली असेल तेथवर, अंमलात असण्याचे बंद होईल. ते आदेश, सूचना किंवा कार्यालयीन ज्ञापन यानुसार केलेली कोणतीही गोष्ट किंवा केलेली कोणतीही कार्यवाही या नियमांच्या तत्सम तरतुदींन्वये करण्यात आलेली गोष्ट किंवा कार्यवाही असल्याचे मानण्यात येईल.

नमुना १

सेवेत असताना शासकीय कर्मचाऱ्यांचा / अभिदात्याच्या मृत्यू झाल्यास किंवा असमर्थतेच्या कारणावरुन त्यास सेवामुक्त केल्यास लाभ मिळण्याचा विकल्प.

[नियम १० (१) पहा]

* मी, ..., याद्वारे, असा विकल्प निवडतो / निवडते की, सेवेत असताना, असमर्थतेच्या कारणावरुन मला सेवेतून मुक्त केल्यास किंवा माझा मृत्यू झाल्यास, मला, किंवा यथास्थिती, माझ्या कुटुंबाला, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ खालील लाभ प्रदान करण्यात यावेत.

किंवा

* मी, ..., याद्वारे, असा विकल्प निवडतो / निवडते की, सेवेत असताना, असमर्थतेच्या कारणावरुन मला सेवेतून मुक्त केल्यास किंवा माझा मृत्यू झाल्यास, मला, किंवा यथास्थिती, माझ्या कुटुंबाला, महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ नुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील वैयक्तिक निवृत्तिवेतन खात्यातील संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीच्या आधारे, लाभ प्रदान करण्यात यावेत.

शासकीय कर्मचारी / अभिदात्याची स्वाक्षरी.

नाव ______________________________

पदनाम ____________________________

नियुक्ती केलेले कार्यालय ______________

दूरध्वनी क्रमांक _____________________

ठिकाण व दिनांक :

यापूर्वी मी दिलेला अन्य कोणताही विकल्प, या विकल्पाने अधिक्रमित होईल.

*ज्या लाभांसाठी पर्याय देण्याचे उद्देशित नाही ते लाभ पूर्णपणे खोडावेत.

....

(कार्यालय प्रमुखाने किंवा प्राधिकृत राजपत्रित अधिकाऱ्याने भरावयाचे)

श्री./श्रीमती/कुमारी... पदनाम ....
कार्यालय .... यांनी महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ अन्वये दिलेला दिनांक............ चा विकल्प प्राप्त झाला.
प्राप्त पर्यायाची नोंद सेवा पुस्तकाच्या खंड .... पृष्ठ .... मध्ये करण्यात आली आहे.

स्वाक्षरी,

कार्यालय प्रमुखाचे किंवा प्राधिकृत केलेल्या राजपत्रित अधिकाऱ्याचे शिक्क्यासह नाव व पदनाम

प्राप्त झाल्याचा दिनांक ....

प्राप्तकर्ता अधिकारी वरील माहिती भरील आणि यथोचित स्वाक्षरी केलेल्या पूर्ण भरलेल्या नमुन्याची प्रत शासकीय कर्मचाऱ्याला परत करील, शासकीय कर्मचाऱ्याने ती प्रत सुरक्षित ठेवावी, जेणेकरून त्याचा/तिचा मृत्यू झाल्याच्या / असमर्थतेच्या कारणावरुन सेवानिवृत्त केल्याच्या प्रसंगी ती लाभार्थ्यांच्या ताब्यात मिळू शकेल.

नमुना २

कुटुंबाचा तपशील

[नियम १०(३) पहा]

महत्वाचे

१. शासकीय कर्मचाऱ्याने/अभिदात्याने सादर केलेला मूळ नमुना जतन करावयाचा आहे. शासकीय कर्मचाऱ्याने/सेवानिवृत्त शासकीय कर्मचाऱ्याने/अभिदात्याने आधारभूत कागदपत्रांसह सर्व नवीन भर किंवा फेरबदल कळवावेत आणि नवीन बदल, स्तंभ ५ मध्ये कार्यालय प्रमुखांच्या स्वाक्षरीने या नमुन्यात नोंदविण्यात येतील. मूळ नमुन्याऐवजी नवीन नमुना दाखल केला जाणार नाही. तथापि, सेवानिवृत्त होणाऱ्या अभिदात्याने निवृत्तीच्या वेळी कुटुंबाची माहिती नव्याने सादर करावी.

२. जोडीदार, सर्व मुले आणि आईवडिल (कुटुंब निवृत्तिवेतनासाठी पात्र असोत किंवा नसोत) यांची माहिती देता येईल.

३. कार्यालय प्रमुख, कुटुंबात भर घालण्यासंबंधीचे पत्र मिळाल्याचा दिनांक 'शेरा' या स्तंभात नमूद करील. कुटुंबातील सदस्याच्या अपंगत्वाशी किंवा वैवाहिक स्थितीतील बदलाशी संबंधित असणारी वस्तुस्थिती देखील 'शेरा' या स्तंभात दर्शवावी.

४. पत्नी आणि पती यामध्ये न्यायिक फारकत घेतलेल्या पत्नीचा व पतीचा समावेश असेल.

....

शासकीय कर्मचाऱ्याचे नाव :—

पदनाम :—

जन्मतारीख :—

नियुक्तीचा दिनांक :—

.... रोजी असल्याप्रमाणे माझ्या कुटुंबातील* सदस्यांचा तपशील

अनु क्रमांक	*कुटुंबातील सदस्यांची नावे	जन्मदिनांक	शासकीय कर्मचाऱ्याशी असलेले नाते	कार्यालय प्रमुखाची स्वाक्षरी	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					

मी, याद्वारे, कोणतीही भर घातल्यास किंवा फेरबदल झाल्यास, त्याबाबत लेखापरीक्षा अधिकाऱ्यास / कार्यालय प्रमुखांस अधिसूचित करुन वरील तपशील अद्ययावत ठेवण्याची हमी देतो / देते.

ठिकाण ....

दिनांक............................ शासकीय सेवकाची स्वाक्षरी

....

*या प्रयोजनार्थ "कुटुंब" याचा अर्थ, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ याच्या नियम ११६ च्या पोट-नियम (१६) चा खंड (ब) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे कुटुंब, असा आहे.

नमुना ३

(नियम १५ पहा)

वैद्यकीय प्रमाणपत्राचा नमुना

असे प्रमाणित करण्यात येते की, ... (शासकीय कर्मचाऱ्याचे/ अभिदात्याचे नाव)................... .... (पदनाम)......................... येथे कार्यरत असून मी/(आम्ही) त्याची / तिची काळजीपूर्वक तपासणी केली आहे.

त्याला ....(येथे आजार किंवा कारण नमूद करावे) कारणामुळे ज्या विभागात तो कार्यरत आहे त्या विभागात कोणत्याही प्रकारच्या पुढील सेवेसाठी तो / ती पूर्णपणे व कायमस्वरुपी असमर्थ असल्याचे मला / (आम्हाला) वाटते.

(जर असमर्थता पूर्णपणे व कायमस्वरुपी असल्याचे दिसत नसेल तर, प्रमाणपत्रात त्यानुसार अधिसूचित करावे आणि पुढील भर घालावी.)

" माझे/आमचे असे मत आहे की, तो / ती करीत असलेल्या सेवेपेक्षा कमी श्रमाच्या पुढील सेवेसाठी ....पात्र आहे/ .... महिने विश्रांती घेतल्यानंतर, तो / ती करीत असलेल्या सेवेपेक्षा कमी श्रमाच्या सेवेसाठी तो / ती पात्र ठरू शकेल. "

ठिकाण..........................

दिनांक....................

वैद्यकीय प्राधिकारी.

नमुना ४-अ

[नियम २२ पहा]

[नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झाल्यावर किंवा स्वेच्छानिवृत्ति घेतल्यावर किंवा मुदतपूर्व सेवानिवृत्त झाल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत अभिदात्याची आहरण विषयक कागदपत्रे लेखा अधिकाऱ्यास पाठविण्याच्या पत्राचा नमुना]

क्रमांक. ....

महाराष्ट्र शासन,

................विभाग

दिनांक :

प्रति,

अधिदान व लेखा अधिकारी

(आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत).

विषयः श्री/श्रीम/कु. .... (PRAN).............................)
हे / या, नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झाल्याच्या किंवा स्वेच्छानिवृत्ति घेतल्याच्या किंवा मुदतपूर्व सेवानिवृत्त झाल्याच्या प्रकरणी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत लाभांच्या दाव्याची प्रक्रिया करणेबाबत.

महोदय,

मला असे कळविण्याचे निदेश आहेत की :

*................या विभागातील/कार्यालयातील श्री.श्रीम./कु... (नाव व पदनाम), (PRAN)........... ....) हे / या दिनांक .... रोजी नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणार आहेत.

किंवा

*................या विभागातील किंवा कार्यालयातील श्री./श्रीम./कु...(नाव आणि पदनाम), (PRAN) ....) याची / हिची महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ च्या नियम १२ किंवा महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ च्या नियम १०(५) अन्वये दिनांक .... पासून स्वेच्छानिवृत्त होण्याची नोटीस, सक्षम प्राधिकाऱ्यास प्राप्त झालेली आहे. यासंबंधात काढलेल्या आदेशाची प्रत सोबत जोडलेली आहे.

किंवा

*................या विभागातील श्री./श्रीम./कु.................................... (नाव आणि पदनाम), (PRAN)..........................) याच्या / हिच्या सेवानिवृत्तीचा आदेश, सक्षम प्राधिकाऱ्याद्वारे, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ च्या नियम १०(४) अन्वये दिनांक ....पासून काढण्यात आला आहे. यासंबंधात काढलेल्या आदेशाची प्रत, सोबत जोडलेली आहे.

२. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवासमाप्तीचे लाभ देण्यासाठी निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरणाद्वारे विहित केलेले पुढील दस्तऐवज (प्रत्यक्ष स्वरूपातील किंवा ऑनलाईनरित्या सादर केलेल्या नमुन्यांच्या मुद्रित प्रती) जोडलेले आहेत :-

१.

२.

३.

४.

३. श्री. .... हे नियम ११/ नियम १२ नुसार सेवेतून निवृत्त झाल्यावर, ते नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणाऱ्या अभिदात्यास अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन आणि आहरण) विनियम, २०१५ खालील लाभांसाठी हक्कदार आहेत. शासकीय कर्मचाऱ्याच्या / अभिदात्याच्या बाबतीत राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवासमाप्ती लाभ देण्यासाठी त्यानुसार प्रक्रिया करण्यात यावी, अशी विनंती करण्यात येत आहे.

आपला विश्वासू,

कार्यालय प्रमुख

*लागू नसल्यास खोडावे.

नमुना ४-ब

[नियम २२ पहा]

[स्वायत्त संस्थेमध्ये किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमामध्ये समावेशन झाल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत अभिदात्याची आहरण विषयक कागदपत्रे लेखा अधिकाऱ्यास पाठविण्याच्या पत्राचा नमुना]

क्रमांक..........................

महाराष्ट्र शासन,

.... विभाग

दिनांक :

प्रति,

अधिदान व लेखा अधिकारी

(आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत).

विषयः श्री./.श्रीम/कु. ....

(PRAN).........................) याचे / हिचे स्वायत्त संस्थेमध्ये किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमामध्ये समावेशन झाल्याच्या किंवा तांत्रिक कारणास्तव राजीनामा दिल्याच्या प्रकरणी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत लाभांच्या दाव्याची प्रक्रिया.

महोदय,

मला असे कळविण्याचा निदेश आहेत कीः

*...............या विभागातील/कार्यालयातील श्री./श्रीम./कु. .... (नाव आणि पदनाम), (PRAN)..........................) याचे/हिचे .... या स्वायत्त संस्थेमध्ये किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमामध्ये समावेशन झाल्यावर त्याने / तिने तांत्रिक कारणास्तव राजीनामा दिल्यावर तो / ती, दिनांक ....पासून सेवानिवृत्त झाला / झाली असल्याचे मानण्यात आले आहे. या विभागातून किंवा कार्यालयातून त्याला / तिला कार्यमुक्त केल्याच्या आदेशाची प्रत सोबत जोडलेली आहे.

२. * राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची योजना नवीन संघटनेमध्ये अस्तित्वात असल्याने, अभिदाता, नवीन संस्थेमध्ये त्याच स्थायी सेवानिवृत्तिवेतन खाते क्रमांकासह राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीचा अभिदाता असण्याचे चालू असेल. त्याला / तिला, अशा समावेशनाच्या वेळी राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत कोणताही लाभ मिळणार नाही, परंतु, जेव्हा त्याचे / तिचे समावेशन करण्यात आलेले असेल तेव्हा, नवीन संस्था किंवा संघटना, इत्यादीमधून बाहेर पडल्यानंतर लाभ मिळतील.

किंवा

* महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०१६ याच्या नियम १४ नुसार नवीन संघटनेमध्ये राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अस्तित्वात नसल्यामुळे तो किंवा ती, नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झाल्यावर अभिदाता बाहेर पडल्याच्या बाबतीत अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळण्यास पात्र असेल. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवा समाप्तीचे लाभ देण्यासाठी निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरणाने विहित केलेली पुढील दस्तऐवज (प्रत्यक्ष नमुन्यातील किंवा ऑनलाईनरित्या सादर केलेल्या नमुन्यांची मुद्रित प्रती) जोडलेले आहेत :

१.

२.

३.

४.

३. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खात्याचे .... यांच्याकडे हस्तांतर करण्यासाठी किंवा नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झाल्यावर अभिदाता बाहेर पडल्याच्या प्रकरणी अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ अनुसार, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवा समाप्तीचे लाभ देण्यासाठी अभिदात्याच्या प्रकरणावर प्रक्रिया करण्यात यावी, अशी विनंती आहे.

आपला विश्वासू,

कार्यालय प्रमुख

*लागू नसल्यास खोडावे.

नमुना ४-क

[नियम २२ पहा]

[राजीनामा दिल्यावर किंवा शास्तीचा उपाय म्हणून सक्तीने सेवानिवृत्त केल्यावर किंवा बडतर्फ केल्यावर किंवा सेवेतून काढून टाकल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत अभिदात्याची आहरण विषयक कागदपत्रे लेखा अधिकाऱ्याला पाठविण्याच्या पत्राचा नमुना]

क्रमांक............................

महाराष्ट्र शासन,

.... विभाग

दिनांक ....

प्रति,

अधिदान व लेखा अधिकारी

(आहरण व संवितरण अधिकारी यांच्यामार्फत)

विषयः श्री./श्रीमती/कु. ____________________________

(PRAN) ____________) याने / हिने राजीनामा दिल्यामुळे किंवा त्याला /

तिला शास्तीचा उपाय म्हणून सक्तीने सेवानिवृत्त केल्यावर, किंवा बडतर्फ केल्यावर किंवा सेवेतून काढून टाकल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभांच्या दाव्याची प्रक्रिया करण्याबाबत.

महोदय,

मला असे कळविण्याचे निदेश आहेत की :

*____________________ या विभागातील किंवा कार्यालयातील श्री./श्रीमती/कु. ______________________ (नाव व पदनाम), (PRAN) ____________याच्यावर / हिच्यावर दिनांक_______ अन्वये शास्तीचा उपाय म्हणून सक्तीची सेवानिवृत्ती लादण्यात आलेली आहे. (प्रत जोडलेली आहे) त्यानुसार श्री/श्रीमती/कु._________ हा / ही, दिनांक_______ पासून शासनाच्या सेवेतून सक्तीने सेवानिवृत्त झाला / झाली आहे.

किंवा

* _____________________ या विभागातील किंवा कार्यालयातील श्री./श्रीमती/कु. _____________________ (नाव व पदनाम), PRAN ____________याच्यावर / हिच्यावर आदेश क्र. ____________ दिनांक_______ अन्वये बडतर्फी किंवा सेवेतून काढून टाकण्याची शास्ती लादण्यात आलेली आहे. (प्रत जोडलेली आहे.) त्यानुसार, श्री./श्रीमती/कु._________ याला / हिला दिनांक_______ पासून बडतर्फ केले आहे/सेवेतून काढून टाकलेले आहे.

किंवा

* _____________________या विभागातील किंवा कार्यालयातील श्री./श्रीमती/कु. _____________________ (नाव व पदनाम), (PRAN) ____________यांने / हिने, दिनांक_______ पासून शासकीय सेवेचा राजीनामा दिला आहे. राजीनामा स्वीकारल्याचा दिनांक_______ चा आदेश सोबत जोडला आहे.

२. महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ याच्या नियम १३ नुसार, अभिदाता, नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्तीपूर्वी अभिदाता बाहेर पडल्याच्या बाबतीत अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत लाभांसाठी पात्र आहे.

३. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवा समाप्तीचे लाभ देण्यासाठी निवृत्तिवेतन निधी विनियामक आणि विकास प्राधिकरणाने विहित केलेली दाव्यासंबंधीची पुढील कागदपत्रे (प्रत्यक्ष नमुन्यातील किंवा ऑनलाईन सादर केलेल्या नमुन्यांच्या मुद्रित प्रती) सोबत जोडलेली आहेतः

१.

२.

३.

४.

४. नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होण्यापूर्वी अभिदाता बाहेर पडल्याच्या बाबतीत, अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील सेवा समाप्तीचे लाभ देण्यासाठी अभिदात्याच्या प्रकरणावर निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार प्रक्रिया करण्यात यावी, अशी विनंती आहे.

आपला विश्वासू,

कार्यालय प्रमुख

* लागू नसल्यास खोडावे.

नमुना ४-ड

[नियम २२ पहा]

[असमर्थतेच्या कारणावरुन सेवानिवृत्त झाल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत अभिदात्याची आहरण विषयक कागदपत्रे लेखा अधिकाऱ्याला पाठविण्याच्या पत्राचा नमुना]

क्रमांक...........................

महाराष्ट्र शासन,

.... विभाग/कार्यालय

दिनांक ....

प्रति,

अधिदान व लेखा अधिकारी

(आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत)

विषयः श्री./श्रीमती/कु. .... PRAN ....

हा / ही, असमर्थतेच्या कारणावरुन सेवानिवृत्त झाल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभ मिळविण्याच्या दाव्याची प्रक्रिया करण्याबाबत.

महोदय,

* मला असे कळविण्याचे निर्देश आहेत की, ... या विभागातील / कार्यालयातील श्री/श्रीमती/कु. .... (नाव व पदनाम), (PRAN)......................... हे / ह्या .... शासकीय सेवेसाठी असमर्थ ठरल्याच्या कारणावरुन (शासकीय सेवेशी संबंधित नसलेल्या कारणावरुन) .... रोजी सेवानिवृत्त झाले / झाल्या आहेत. श्री/श्रीमती/कु. .... यांनी, महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ याच्या नियम १० अन्वये मूलभूत विकल्पानुसार विकल्प निवडलेला असल्याने, अभिदाता, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ खालील लाभांसाठी पात्र आहेत. शासकीय कर्मचाऱ्याने स्वीकारलेल्या नमुना-१ मधील विकल्पाची प्रत, सोबत जोडली आहे. महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ नुसार लाभाचे वितरण करण्याची पुढील कार्यवाही, त्यानुसार हाती घेण्यात येत आहे. महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ च्या नियम १५ नुसार, अभिदात्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीमधील शासनाचे अंशदान आणि त्यावरील परतावा शासकीय खात्यात हस्तांतरित करण्यात येईल. उर्वरित संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधी अभिदात्यास एकरकमी प्रदान करण्यात येईल.

किंवा

* मला असे कळविण्याचे निदेश आहेत की, ... या विभागातील / कार्यालयातील श्री./श्रीमती/कु. .... (नाव व पदनाम), (PRAN) .... हे / ह्या शासकीय सेवेसाठी असमर्थ ठरल्याच्या कारणावरुन (शासकीय सेवेशी संबंधित नसलेल्या) .... रोजी सेवानिवृत्त झाले / झाल्या आहेत. श्री/श्रीमती/कु. .... यांनी महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६च्या नियम १० अन्वये आणि नियम १५ अनुसार, मूलभूत विकल्पानुसार, विकल्प निवडलेला असल्याने, अभिदाता नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्तीमुळे बाहेर पडण्याच्या बाबतीत, अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ अनुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत लाभांसाठी पात्र आहे. .... नमुना-१ मधील निवडलेल्या विकल्पाची प्रत, यासोबत जोडलेली आहे. श्री/श्रीमती/कु. .... यांनी, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवासमाप्तीचा लाभ देण्याकरिता सादर केल्याप्रमाणे, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरणाने विहित केलेले पुढील दस्तऐवज (प्रत्यक्ष नमुन्यातील किंवा ऑनलाईन सादर केलेल्या नमुन्यातील मुद्रित प्रती) सोबत जोडलेले आहेतः

१.

२.

३.

४.

२. श्री./श्रीमती/कु. .... यांच्या / हिच्या प्रकरणावर, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत सेवासमाप्तीचे लाभ देण्याच्या त्याने किंवा तिने निवडलेल्या विकल्पानुसार आणि निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ याच्या तरतुदीनुसार प्रक्रिया करण्यात यावी, अशी विनंती आहे.

आपला विश्वासू,

कार्यालय प्रमुख

* लागू नसल्यास खोडावे.

नमुना ४ इ

[नियम २२ पहा]

[सेवेत असताना मृत्यू झाल्यावर राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत अभिदात्याची आहरण विषयक कागदपत्रे लेखा अधिकाऱ्याला पाठविण्याच्या पत्राचा नमुना]

क्रमांक..................

महाराष्ट्र शासन,

विभाग/कार्यालय

दिनांक :

प्रति,

अधिदान व लेखा अधिकारी

(आहरण आणि संवितरण अधिकाऱ्यामार्फत).

विषय : श्री./श्रीमती/कुमारी. ....
(PRAN) .... याचा / हिचा, सेवेत असताना मृत्यू झाल्यामुळे
राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत लाभांसाठी दाव्याची प्रक्रिया करणेबाबत.

महोदय,

* मला असे कळविण्याचे निदेश आहेत की, ...या विभागातील किंवा कार्यालयातील श्री/श्रीमती/कुमारी ....(नाव व पदनाम), (PRAN)................. असून याचा / हिचा ....रोजी मृत्यू झाला आहे. श्री / श्रीमती / कुमारी.............................. यांचा मृत्यू, शासकीय सेवेशी संबंधित नसलेल्या कारणामुळे झालेला आहे किंवा शासकीय सेवेशी संबंधित असलेल्या कारणामुळे झालेला आहे. श्री/श्रीमती/कुमारी....................................... याने / हिने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०१६ च्या नियम १० द्वारे वापरल्या जाणाऱ्या मूलभूत विकल्पानुसार, विकल्प निवडलेला असल्याने, त्यांचे कुटुंब, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ खालील लाभांसाठी पात्र आहे. महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ नुसार कुटुंबाला लाभ वितरित करण्यासाठी त्यानुसार पुढील कार्यवाही हाती घेण्यात येत आहे. महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ च्या नियम १८ नुसार, अभिदात्याच्या संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधीमधील शासकीय अंशदान आणि त्यावरील परतावा शासकीय खात्यात हस्तांतरित करण्यात येईल. उर्वरित संचित निवृत्तिवेतन संकोष (निधी) ही निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५अन्वये ज्या व्यक्तीच्या (व्यक्तींच्या) नावे नामनिर्देशन करण्यात आले आहे त्या व्यक्तीला (व्यक्तींना) एकरकमी प्रदान करण्यात येईल. जर असे कोणतेही नामनिर्देशन केलेले नसेल किंवा केलेले नामनिर्देशन अस्तित्वात नसेल तर, उर्वरित संचित निवृत्तिवेतन मूळ निधी, कायदेशीर वारसाला (वारसांना) प्रदान करण्यात येईल. नमुना-1 मध्ये शासकीय कर्मचाऱ्याने / अभिदात्याने निवडलेल्या नमुना-1 मधील विकल्पाची प्रत सोबत जोडलेली आहे.

किंवा

मला असे कळविण्याचे निदेश देण्यात आले आहेत की, ... या विभागातील किंवा कार्यालयातील श्री / श्रीमती / कुमारी.......................... (नाव व पदनाम), (PRAN)....................... असून .... याचा / हिचा, ...रोजी मृत्यू झाला आहे. श्री / श्रीमती / कुमारी............................. याने / हिने वापरलेल्या विकल्पानुसार, महाराष्ट्र नागरी सेवा (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणालीची अंमलबजावणी) नियम, २०२६ याच्या नियम १० खालील मूलभूत विकल्पानुसार आणि नियम १८ च्या शर्तींनुसार त्याचे /

तिचे कुटुंब, निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ नुसार राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील लाभांसाठी पात्र आहे. अभिदात्याने निवडलेल्या नमुना १ मधील विकल्पाची प्रत सोबत जोडलेली आहे. कुटुंबातील पात्र सदस्याने सादर केल्याप्रमाणे, राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील सेवा समाप्तीचे लाभ देण्यासाठी निवृत्तिवेतन निधी विनियामक आणि विकास प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे सादर केलेले पुढील दस्तऐवज (प्रत्यक्ष नमुन्यातील किंवा ऑनलाईन सादर केलेल्या नमुन्यातील मुद्रित प्रती) सोबत जोडलेले आहेत :

१

२

३

४

२. राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली खालील, सेवा समाप्तीचे लाभ देण्याकरिता अभिदात्याच्या, प्रकरणावर त्याने किंवा तिने, निवडलेल्या विकल्पानुसार आणि निवृत्तिवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण (राष्ट्रीय निवृत्तिवेतन प्रणाली अंतर्गत निर्गमन व आहरण) विनियम, २०१५ याच्या तरतुदींनुसार प्रक्रिया करावी अशी विनंती करण्यात येत आहे.

आपला,

कार्यालय प्रमुख

*लागू नसल्यास खोडावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

रिचा बागला,

शासनाच्या प्रधान सचिव.

FINANCE DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai – 400 032, dated the 14th May 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. NPS-2023/C.R.44/SER-4.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309, the Governor hereby makes the following rules regulating the methods of implementation of National Pension System, namely :—

1. Short title and commencement.-(1) These rules may be called the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026.

(2) They shall come into force on the date of their publication in the *Official Gazette.*

2. Application.- Save as otherwise provided in these rules, these rules shall apply to the Government servants, appointed substantively to civil services and posts in connection with the affairs of the State on or after 1st day of November, 2005, but shall not apply to,—

(a) persons in casual and daily rated employment ;

(b) persons paid from contingencies ;

(c) members of the All India Services ;

(d) persons employed on contract ;

(e) persons whose terms and conditions of service are regulated by or under the provisions of the Constitution or any other law for the time being in force ; and

(f) persons to whom the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 apply in accordance with any special or general order issued by the Government.

3. Definitions.— In these rules, unless the context otherwise requires,—

(1) (a) “Accredited Bank ” in relation to a District Treasury Officer means any bank which is appointed to carry out transactions pertaining to the National Pension System and is officially recognized for transfer of funds to the Trustee Bank ;

(b) “ Accumulated Pension Corpus” means the monetary value of the pension investments accumulated in the Individual Pension Account of a subscriber under the National Pension System ;

(c) “ Annuity ” means periodic payment by the Annuity Service Provider to the subscriber on purchase of annuity plan out of the Accumulated Pension Corpus ;

(d) “ Annuity Service Provider ” means a life insurance company registered and regulated by the Insurance Regulatory and Development Authority and empanelled by the Authority for providing Annuity services to the subscribers of the National Pension System ;

(e) “ Authority ” means the Pension Fund Regulatory and Development Authority established under sub-section (*1*) of section 3 of the Pension Fund Regulatory and Development Authority Act, 2013 (23 of 2013) and include interim Pension Fund Regulatory and Development Authority set up by the Central Government through Resolutions ;

(f) “ Central Recordkeeping Agency ” means an agency registered under section 27 of Pension Fund Regulatory and Development Authority Act, 2013 to perform the functions of recordkeeping, accounting, administration and customer service for subscribers to schemes;

(g) “ Drawing and Disbursing Officer ” means a Head of Office and also any other Gazetted Officer so designated by a Department of the State Government, a Head of Department or an Administrator, to draw bills and make payments on behalf of the State Government. The term

shall also include a Head of Department or an Administrator where he himself discharges such function;

(h) " Emoluments " means emoluments as specified in rule 5 ;

(i) " Foreign Service " means service in which a Government servant receives his pay with the sanction of the Government from any source other than the Consolidated Fund of State;

(j) " Government ", unless there is anything repugnant in the subject or context, as respects anything done or to be done after the commencement of the Constitution, shall mean the Governor of Maharashtra;

(k) " Heads of Departments " means the officers mentioned in Appendix II in Maharashtra Civil Services (General Conditions of Services) Rules, 1981 and any others whom Government may from time to time declare to be Heads of Departments ;

(l) " Head of Office " means a Gazetted Officer declared as such by the Government and includes such other authority or person whom the Competent Authority may, by order, specify as Head of Office;

(m) " Individual Pension Account " means an account of a subscriber, executed by a contract setting out the terms and conditions under the National Pension System ;

(n) " Local Fund " means–

(*i*) revenues administered by bodies, which by law or rule having the force of law, come, under the control of Government whether in regard to proceedings generally or to specified matters, such as the sanctioning of the budgets, sanction to the creation or filling up of particular posts, or the enactment of leave, pension, or similar rules ; and

(*ii*) the revenues of any body which may be specially notified by Government as such ;

(o) " National Pension System " means the contributory pension system referred to in section 20 of the Pension Fund Regulatory and Development Authority Act, 2013 whereby contributions from a subscriber are collected and accumulated in an individual pension account using a system of points of presence, a Central Recordkeeping Agency and pension funds as may be specified by regulations by Pension Fund Regulatory and Development Authority ;

(p) " Pay and Accounts Officer " means an officer entrusted with pay and accounts functions of State transactions and Treasury functions of Central transactions arising in Greater Bombay ;

(q) " Pension fund" means an intermediary which has been granted a certificate of registration under sub-section (*3*) of section 27 of the Pension Fund Regulatory and Development Authority Act, 2013 by the Authority as a pension fund for receiving contributions, accumulating them and making payments to the subscriber in the manner as may be specified by regulations ;

(r) "Permanent Retirement Account Number" means a unique identification number allotted to each subscriber by the Central Recordkeeping Agency ;

(s) " Subscriber " means a Government servant who subscribes to a scheme of a Pension fund ;

(t) " Trustee Bank " means a banking company as defined in the Banking Regulation Act, 1949 (10 of 1949).

(2) Words and expressions used herein and not defined but defined in the Maharashtra Civil Services (General Conditions of Services) Rules, 1981, the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982, the Pension Fund Regulatory and Development Authority Act, 2013 or Pension Fund Regulatory and Development Authority regulations have the same meanings respectively assigned to them in those Act or Rules or Regulations.

GENERAL CONDITIONS

4. Registration into National Pension System.—(1) A Government servant to whom these rules apply, shall, immediately on joining service submit an application in Common Subscriber Registration Form or in any other form specified by the Authority along with an option form referred to in rule 10, to the Head of Office for registration to the National Pension System.

(2) The Head of Office shall on receipt of the application under sub-rule (1), ensure that the application is complete in all respects, countersign it indicating the date of receipt and send it to the Drawing and Disbursing Officer within three working days of joining of the Government servant. The Head of Office shall keep a copy of the application form for record.

(3) The Drawing and Disbursing Officer shall forward the application of individual subscriber to the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, within three working days from the date of receipt of the application from the Head of Office.

(4) The Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, shall process the application received from the Drawing and Disbursing Officer and forward it to the Central Recordkeeping Agency through the online system within three working days from the date of receipt of the application from the Drawing and Disbursing Officer. The Pay and Accounts Officer or Treasury Officer shall also forward duly signed copy of the application to the Central Recordkeeping Agency for record.

(5) The Central Recordkeeping Agency shall complete registration process and allocate a Permanent Retirement Account Number in respect of each Government servant in the form specified by the Authority as per the turn-around time specified by the Authority. After completion of the registration process, the Central Recordkeeping Agency shall communicate the Permanent Retirement Account Number to the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, and also forward Permanent Retirement Account Number kits to the Subscriber in accordance with the process and turn-around time laid down by the Authority.

(6) The Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, shall communicate Permanent Retirement Account Number (PRAN) to the concerned Drawing and Disbursing Officer immediately.

(7) The Drawing and Disbursing Officer shall communicate the Permanent Retirement Account Number (PRAN) to the Head of Office immediately.

(8) The Head of Office shall intimate the Permanent Retirement Account Number to the Subscriber and shall record the Permanent Retirement Account Number (PRAN) in the Common Subscriber Registration Form or any other form specified by the Authority submitted by the Subscriber and in the service book of the Subscriber and also paste a certified copy of the Common Subscriber Registration Form or any other form specified by the Authority in the service book of the Subscriber within five working days thereafter.

(9) The authorities referred to in sub-rule (2) to sub-rule (8) shall ensure that there is no delay in the process of registration of the Government servant in the National Pension System and crediting of first contribution in his Individual Pension Account. The first contribution of the Government servant shall be credited in his Individual Pension Account within twenty days of the date of submission of the application under sub-rule (1) or by the last date of the month in which the Government servant joined, whichever is later.

(10) In a case where the process of registration of the Government servant in the National Pension System has not been completed before the date of drawal of the salary for the first month or any subsequent month, such salary or salaries shall be paid to the Government servant after withholding the amount of contribution as determined in accordance with rule 6. The amount of the contribution withheld from the salary as well as the amount of interest payable under rule 8 shall be credited to the Individual Pension Account of the Government servant as soon as the process of generation of Permanent Retirement Account Number of Government servant in the National Pension System is

completed by the Central Recordkeeping Agency and communicated to the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer.

(11) Action on the option form submitted under sub-rule (1) shall be taken in accordance with rule 10.

5. Emoluments. – (1) The expression 'emoluments' for the purpose of determining the amount of mandatory contribution under the National Pension System includes basic pay as defined in rule 9 (36) of the Maharashtra Civil Services (General Conditions of Services) Rules, 1981, and admissible dearness allowance in a calendar month.

(2) Subject to the proviso to sub-rule (1) of rule 7, if a Subscriber had been absent from duty on leave for which leave salary is payable, the amount representing pay and dearness allowance in the leave salary actually drawn shall be taken into account for emoluments for the purpose of this rule. The amount of pay and dearness allowance, actually drawn during leave shall be taken into account as emoluments for the purpose of this rule.

(3) Subject to the proviso to sub-rule (1) of rule 7, if a Subscriber had been absent from duty or was on extraordinary leave, during whole or part of a calendar month, the pay or the amount representing pay referred to in this rule and dearness allowance in the leave salary which he actually drew for the part of that calendar month during which he was on duty or was on leave for which leave salary is payable, shall be taken into account for emoluments for the purpose of this rule.

(4) If a Subscriber had been under suspension, the subsistence allowance drawn during the period of suspension in a calendar month shall be taken into account for emoluments for the purpose of this rule.

(5) Pay drawn by a Subscriber while on deputation in State shall be taken into account for emoluments for the purpose of this rule.

(6) In the case of a Subscriber on foreign service or deputation outside State, the pay which he would have drawn under the Government had he not been on foreign service or such deputation, shall be taken into account for emoluments.

6. Contribution by the Subscriber to the National Pension System.— (1) The National Pension System shall work on defined contribution basis. A Subscriber shall make a contribution of ten per cent. or such other percentage as may be notified from time to time, of his emoluments to the National Pension System every month. The amount of contribution payable shall be rounded off to the next higher rupee.

(2) Contribution may be made by the Subscriber, at his option, during the period of suspension :

Provided that, where, in the final orders passed by the Government on conclusion of the inquiry, the period spent under suspension is treated as duty or leave for which leave salary is payable, contributions to the National Pension System shall be determined based on the emoluments which the Subscriber becomes entitled to for the period of suspension. The difference of the amount of contribution to be deposited and the amount of contribution already deposited during the period of suspension, shall be credited to the Individual Pension Account of the Subscriber along with interest. The rate of interest for this purpose would be the rate of interest as decided by the Government from time to time for the Public Provident Fund deposits.

(3) No contribution shall be made by the Subscriber during the period of absence from duty (whether on leave or otherwise) for which no pay or leave salary is payable.

(4) During the period of transfer on deputation to a Department or organisation under the State Government or the Central Government, the Subscriber shall remain subject to these rules in the same manner, as if he was not so transferred or sent on deputation and will continue to contribute towards National Pension System based on emoluments worked out in accordance with sub-rule (5) of rule 5.

(5) Contributions in respect of any arrears of salary received by the Subscriber due to retrospective increase shall be treated as the contributions for the month in which the payments are made.

(6) The Subscriber shall contribute toward National Pension System during the period spent under probation.

(7) The Drawing and Disbursing Officer shall deduct the contribution from the salary of the Government servant and send the bill to the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, along with details of contributions deducted in respect of each Subscriber on or before twentieth day of each month.

(8) A Subscriber may, at his option, make contribution in excess of the contribution specified in sub-rule (1) in accordance with the procedure laid down by the Authority and the Government.

(9) (*i*) The Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, based on the details of contributions in respect of each Subscriber sent by the Drawing and Disbursing Officer to Pay and Accounts Officer or Treasury Officer under sub-rule (7), shall prepare and upload a Subscription Contribution File and generate a Transaction ID by twenty- fifth day of each month.

(*ii*) The Pay and Accounts Officer or Treasury Officer, as the case may be, shall remit the contribution to the Trustee Bank through the Accredited Bank by the last working day of each month:

Provided that, the contribution for the month of March shall be remitted by the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer to the Trustee Bank through the Accredited Bank on the first working day of the month of April.

(*iii*) In case of delay in crediting of contribution to the Individual Pension Account of the Subscriber beyond the prescribed timeline due to factors not attributable to the Subscriber, the amount shall be credited to the Individual Pension Account of the Subscriber along with interest for the delayed period, as determined in accordance with rule 8.

7. Contribution by the Government.— (1) The Government shall make contribution of fourteen per cent. or such other percentage as may be notified from time to time, of the emoluments of a Government servant to the Individual Pension Account of the Subscriber every month. The amount of contribution payable shall be rounded off to the next higher rupee :

Provided that, in cases where the leave is granted to the Subscriber on medical ground or due to his inability to join or rejoin duty on account of civil commotion; or for pursuing higher studies considered useful in discharge of his official duty,

and during such leave, leave salary is not payable or is payable at a rate which is less than full pay, the Government shall make contribution equal to fourteen per cent. or such other percentage as may be notified from time to time, of the notional emoluments comprising the amount representing pay and dearness allowance in the leave salary referred to in rule 5.

(2) Subject to the proviso to sub-rule (1), no contribution shall be made by the Government for the period during which the Subscriber is not required to make contribution in accordance with these rules.

(3) In the case of a Subscriber under suspension, contribution shall be made by the Government on the basis of the emoluments determined by taking into account the subsistence allowance paid to the Subscriber during the period of such suspension:

Provided that, no contribution shall be made by the Government during the period of suspension where the Subscriber had opted not to pay his contribution during the said period of suspension :

Provided further that, where, in the final orders passed by the Government on conclusion of the inquiry, the period spent under suspension is treated as duty or leave for which leave salary is payable, contributions by the Government to the National Pension System shall be determined based on the emoluments which the Subscriber becomes entitled to for the period of suspension. The difference of the amount of contribution to be deposited by the Government and the amount of contribution already deposited during the period of suspension, shall be credited to the Individual

Pension Account of the Subscriber along with interest. The rate of interest for this purpose shall be the rate of interest as decided by the Government from time to time, for the Public Provident Fund deposits.

(4) The amount of contribution payable shall be rounded off to the next higher rupee.

(5) The provisions regarding time line as applicable in the case of remittance of contribution by the Subscriber shall also be applicable for remittance of contribution by the Government. In case there is a delay in crediting of contribution to the Individual Pension Account of the Subscriber beyond the prescribed timeline due to factors not attributable to the Subscriber, the amount shall be credited to the Individual Pension Account of the Subscriber along with interest for the delayed period, as determined in accordance with rule 8.

8. Interest on delayed deposit of contributions.— (1) In case of delay, due to factors not attributable to the Subscriber, in,—

(*i*) commencement of monthly contributions on account of delay in registration of the Subscriber in the National Pension System beyond the time limits prescribed in rule 4 ; or

(*ii*) deduction of monthly contribution from the salary of the Subscriber or crediting to his Individual Pension Account beyond the time limit prescribed in rule 6; or

(*iii*) crediting of the monthly contributions by the Government to the Individual Pension Account of the Subscriber beyond the time limit prescribed in rule 7, the amount of contribution may be credited to the Individual Pension Account of the Subscriber along with interest for the delayed period. The interest shall be credited to the Individual Pension Account of the employee within a period of thirty days of the crediting of the amount of contribution. The rate of interest for this purpose shall be the rate of interest, as decided by the Government from time to time, for the Public Provident Fund deposits:

Provided that, the rate of interest applicable for the period from 1st November, 2005 to till date the amount was credited to the National Pension System account of the employee, as per the rates applicable to General Provident Fund, from time to time, compounded annually.

(2) (*i*) Every case of delay in registration of the Subscriber in the National Pension System or commencement of contributions under rule 4 or deduction and crediting of monthly contribution of the Subscriber under rule 6 or crediting of monthly contribution by the Government in the Individual Pension Account of the Subscriber under rule 7 shall be examined by the Head of Department for fixation of responsibility;

(*ii*) If the Head of Department is satisfied that the delay is caused on account of administrative lapse, the delinquent official or officials shall be liable to pay the amount of pecuniary loss to the Government on account of payment of interest;

(*iii*) The responsibility and the amount of liability on the part of the delinquent official or officials shall be determined in the same manner as in the case of delayed deduction or remittance of Tax Deduction at Source under section 201(IA) of the Income-tax Act, 1961 (43 of 1961). This shall be without prejudice to any disciplinary action which the disciplinary authority may propose to take against the official or officials responsible for the administrative lapse in this respect.

9. Investment of the Accumulated Pension Corpus. - The Accumulated Pension Corpus in respect of a Subscriber shall be invested by such pension fund or funds and in such manner as may be notified by the Authority.

10. Option to avail benefits on death or invalidation of Subscriber during service. — (1) Every Government servant covered under the National Pension System shall, at the time of joining Government service, exercise an option in Form 1 for availing benefits under the National Pension System or under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 in the event of his death or boarding out on account of retirement on invalidation. Government servants, who are already in Government service and are covered by the National Pension System, shall also exercise such option as soon as possible after the notification of these rules.

(2) The option shall be exercised to the Head of Office who will accept the same after verifying all the facts submitted therein and place it in the service book. A copy of the option shall be forwarded by the Head of Office to the Central Recordkeeping Agency through the Drawing and Disbursing Officer and the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer for their record. The Pay and Accounts Officer or Treasury Officer shall also make suitable entry in the online system indicating the details regarding the option exercised by the Government servant.

(3) (*a*) (*i*) Every Government servant shall, along with the option in Form 1, also submit details of family in Form 2 to the Head of Office ;

(*ii*) If the Government servant has no family, he shall furnish the details in Form 2 as soon as he acquires a family.

(*b*) The Government servant shall communicate to the Head of Office any subsequent change in the size of his family, including the fact of marriage of his child.

(*c*) As and when a disability referred to sub-clause (iv) of clause (iii) of sub-rule (5) of rule 116 of the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 manifests itself in a child which makes him unable to earn his living, the fact shall be brought to the notice of the Head of Office duly supported by a Medical Certificate from a Medical Officer, not below the rank of a Civil Surgeon. This may be indicated in Form 2 by the Head of Office. As and when the claim for family pension arises, the legal guardian of the child may make an application supported by a fresh medical certificate from a Medical Officer, not below the rank of Civil Surgeon, that the child still suffers from the disability.

(*d*) (*i*) The Head of Office shall, on receipt of the Form 2, acknowledge receipt of the Form 2 and all further communications received from the Government servant in this behalf, countersign it indicating the date of receipt and get it pasted on the service book of the Government servant concerned ;

(*ii*) the Head of Office on receipt of communication from the Government servant regarding any change in the size of family shall incorporate such a change in Form 2.

(4) (*i*) The option exercised under sub-rule (1), may be revised at any number of times by the Subscriber before his retirement by making a fresh option intimating his revised option to the Head of Office. On receipt of the revised option, the Head of Office and the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer shall take further action as mentioned in sub-rule (2) ;

(*ii*) a Subscriber who is discharged on invalidation shall be given an opportunity to submit a fresh option at the time of such discharge ;

(*iii*) where such Subscriber does not exercise a fresh option or is not in a position to exercise fresh option at the time of discharge, the option already exercised by the Subscriber shall become operative ;

(*iv*) where no option was exercised by the Subscriber and the Subscriber is not in a position to exercise an option at the time of discharge, his case will be regulated in accordance with sub-rule (6).

(5) In the case of death of a Subscriber while in service, the last option exercised by the deceased Subscriber before his death shall be treated as final and the family shall have no right to revise the option.

(6) (*i*) Where a Subscriber who did not exercise an option under sub-rule (1) and dies before completion of service of fifteen years or within three years of the notification of these rules, his family will be granted family pension in accordance with the provisions of the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982, as a default option;

(*ii*) where a Subscriber is discharged from Government service on invalidation before completion of service of fifteen years or within three years of the notification of these rules without exercising an option under sub- rule (1), and is also not in a position to exercise an option at the time of discharge, he will be granted invalid pension in accordance with the provisions of the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 as default option ;

(*iii*) in all other cases, where no option was exercised by the Subscriber, the claim of the Subscriber on discharge from the service and that of the family on death of the Subscriber, shall be regulated in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015, as default option.

(7) In cases where the option exercised by the deceased Subscriber in accordance with sub-rule (1) or the default option in accordance with sub-rule (6) for benefit under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 becomes infructuous on account of non-availability of an eligible member of the family for grant of family pension under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982, such option shall be deemed to have become invalid and the benefits admissible under the National Pension System shall be granted to the legal heir(s) of the employee in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 :

Provided that, if the beneficiary has opted the option under Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 and he has already been given *ex-gratia*, the same shall be adjusted out of family pension.

11. Retirement on superannuation.— Age of retirement will be as per rule 10 of Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982.

12. Retirement on completion of twenty years' regular service.— (1) At any time after a Subscriber has completed twenty years' regular service, he may, by giving notice of not less than three months in writing to the appointing authority, retire from service:

*Explanatio*n.— For the purposes of this rule,—

(*a*) " regular service" shall mean service commencing from the date of joining of a post in the State Government on a regular basis, whether on direct recruitment or absorption, and shall include past regular service, in the same or another State Government Department, a Central Government or an autonomous or statutory body, before joining the present service with proper permission, if such past service is allowed to be counted as qualifying service for the purpose of gratuity in accordance with the orders issued by the Government from time to time. A Subscriber, who is retired on his attaining the age of superannuation shall be entitled to benefits as admissible under the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 to the Subscriber retiring on superannuation.

(*b*) periods spent on all kinds of leave (including study leave and extraordinary leave), deputation or foreign service, duly sanctioned by the Competent Authority, shall be treated as regular service for the purpose of this rule.

(*c*) service rendered on casual, ad-hoc or contract basis, before appointment on regular basis, in the same or another Central Government Department, a State Government or an autonomous or statutory body, shall not be treated as regular service for the purpose of this rule.

(2) The notice of voluntary retirement given under sub-rule (1) shall require acceptance by the appointing authority :

Provided that, where the appointing authority does not refuse to grant the permission for retirement before the expiry of the period specified in the said notice, the retirement shall become effective from the date of expiry of the said period.

(3) (*a*) Subscriber referred to in sub-rule (1) may make a request in writing to the appointing authority to accept notice of voluntary retirement of less than three months giving reasons therefor.

(*b*) The appointing authority, on receipt of a request under clause (a), subject to sub-rule (2), may consider such request for the curtailment of the period of notice of three months on merits and if he is satisfied that the curtailment of the period of notice will not cause any administrative inconvenience, the appointing authority may relax the requirement of notice of three months.

(4) Subscriber, who has chosen to retire under this rule and has given the necessary notice to that effect to the appointing authority, shall be precluded from withdrawing his notice except with the specific approval of such authority :

Provided that, the request for withdrawal shall be made at least fifteen days before the intended date of his retirement.

(5) This rule shall not apply to a Subscriber who—

(*a*) retires when he is declared surplus,

(*b*) retires from Government service for being absorbed in an autonomous body or a public sector undertaking.

Explanation.— For the purposes of this rule, the expression "*appointing authority*" shall mean the authority which is competent to make appointments to the service or post from which the Subscriber seeks voluntary retirement.

(6) The Subscriber, on voluntary retirement from service, shall be entitled to benefits admissible under the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 to the Subscriber retiring on superannuation.

(7) If the Subscriber intends to continue his Individual Pension Account or to defer payment of benefits under the National Pension System beyond the date of retirement, he shall exercise an option in this regard in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015.

13. Resignation from Government Service.—(1) On resignation from a Government service or a post, unless it is allowed to be withdrawn in the public interest by the appointing authority, the lump sum and the annuity out of the Subscriber's accumulated pension corpus shall be paid to him in accordance with the regulations notified by the Authority as admissible in the case of exit of a Subscriber from the National Pension System before superannuation:

Provided that, such payment of lump sum withdrawal and annuity shall not be made before the expiry of a period of ninety days from the date on which the resignation becomes effective and the Subscriber is relieved of his duty:

Provided further that, if the Subscriber dies before the expiry of a period of ninety days from the date on which the resignation becomes effective, the payment shall be made to the person eligible to receive such payment immediately in accordance with the regulations notified by the Authority as admissible in the case of exit of a Subscriber from the National Pension System before superannuation:

Provided also that, such person may, at his option, continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number, as a non-Government subscriber in accordance with the regulations notified by the Authority.

(2) Where with proper permission, the resignation has been submitted to take up another appointment, whether temporary or permanent, in the same or any other Department of the State Government or the Central Government and the employees of such Department are covered by the National Pension System, the Subscriber shall continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number on the new appointment and shall be deemed to be a member of the National Pension System from the date he joined the Government service on a post to which he was first appointed:

Provided that, where the employees of such department are not covered by the National Pension System, the Subscriber shall be eligible to receive benefits under National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber on superannuation :

Provided further that, where the employees of such department are not covered by the National Pension System, such subscriber may, at his option, continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number as a non-Government subscriber, in accordance with the regulations notified by the Authority, in this regard.

(3) The appointing authority may permit a person to withdraw his resignation in the public interest on the following conditions, namely —

(*a*) the person concerned was not a temporary Government servant at the time of acceptance of his resignation;

(*b*) the resignation was tendered by the Government servant for some compelling reasons which did not involve any reflection on his integrity, efficiency, or conduct and the request for withdrawal of the resignation has been made as a result of a material change in the circumstances which originally compelled him to tender the resignation;

(*c*) that during the period intervening between the date on which the resignation became effective and the date from which the request for withdrawal was made, the conduct of the person concerned was in no way improper;

(*d*) the period of absence from duty between the date on which the resignation became effective and the date of which the person is allowed to resume duty as a result of permission to withdraw the resignation is not more than ninety days;

(*e*) the post, which was vacated by the Government servant on the acceptance of his resignation or any other comparable post, is available.

(4) Request for withdrawal of a resignation shall not be accepted by the appointing authority where a Government servant resigns from service or post with a view to taking up an appointment in or under a private commercial company or a Corporation or Company wholly or substantially owned or controlled by the Government or a Body controlled or financed by the Government.

(5) When an order is passed by the appointing authority allowing a person to withdraw his resignation and to resume duty, the order shall be deemed to include the condonation of interruption in service.

14. Benefit on absorption in or under a corporation, company or body.—(1) A Subscriber who has been permitted to be absorbed in a service or post in or under a Corporation or Company wholly or substantially owned or controlled by the State Government or the Central Government or in or under a Body controlled or financed by the State Government or the Central Government, shall be deemed to have retired from service from the date of such absorption and shall be eligible to receive benefits under the National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber on superannuation:

Provided that, the Subscriber shall continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number in the new organisation if the same system exists in the new organisation and in that case he shall not receive any benefit under the National Pension System at the time of such absorption but shall receive benefits after exit from the new body or organisation, etc., where Subscriber has been absorbed:

Provided further that, where the employees of such autonomous or statutory body or public sector undertaking are not covered by the National Pension System, such subscriber may, at his option, continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number as a non-Government subscriber, in accordance with the regulations notified by the Authority.

(2) The provisions under sub-rule (1) shall also apply to the Subscribers who, on conversion of the Government Department in which they were working, into a public sector undertaking or autonomous body controlled or financed by the State Government, are absorbed in such public sector undertaking or autonomous body.

(3) The provisions under sub-rule (1) shall also apply to the Subscribers who are permitted to be absorbed in joint sector undertakings, wholly under the joint control of the State Government and the Central Governments or the Union territory Administrations or under the joint control of two or more State Governments or Union territory Administrations.

Explanation (1).— Date of absorption shall be, in case, a Subscriber,—

(*i*) joins a corporation or company or body on immediate absorption basis, the date on which he actually joins that corporation or company or body;

(*ii*) initially joins a corporation or company or body on foreign service terms, the date from which his unqualified resignation is accepted by the Government; and

(*iii*) joins a corporation or company or body on conversion of a Government department into a public sector undertaking or autonomous body, the date from which his option to be absorbed in that corporation or company or body is accepted by the Government.

Explanation (2).— For the purposes of this rule, body means autonomous body or statutory body.

15. Entitlement on retirement on invalidation.— (1) The case of a Subscriber acquiring a disability, where the provisions of section 20 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (49 of 2016) are applicable, shall be governed by the provisions of the said section :

Provided that, such Subscriber shall produce a disability certificate from the competent authority as prescribed under the Rights of Persons with Disabilities Rules, 2017.

(2) If a Subscriber, in a case where the provisions of section 20 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (49 of 2016) are not applicable, intends to retire from the service on account of any bodily or mental infirmity which permanently incapacitates him for the service, he may apply to the Head of Department for benefits on retirement on invalidation:

Provided that, an application for benefits on retirement on invalidation submitted by the spouse of the Subscriber failing which by a member of the family of the Subscriber may also be accepted, if the Head of Department is satisfied that the Subscriber himself is not in a position to submit such application on account of the bodily or mental infirmity:

Provided further that, where a Subscriber, who has acquired a disability and in whose case the provisions of section 20 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (49 of 2016) are applicable, intends to retire under this rule, the Subscriber shall be advised that he has the option of continuing in service with the same pay matrix and service benefits which he is otherwise entitled to. In case, the Subscriber does not withdraw his request for retirement under this rule, his request may be processed in accordance with the provisions of this rule.

(3) The Head of Office or the Heads of Departments shall, on receipt of an application under sub-rule (2), within fifteen days of the receipt of such application, request the concerned authority for examination of the Subscriber within thirty days of receipt of such request, by the following medical authority :—

(*a*) a Medical Board in the case of a Gazetted Government servant and of a non-Gazetted Government servant whose pay, as defined in sub-clause (i) of clause (36) of rule 9 of the Maharashtra Civil Services (General Conditions of Service) Rules, 1981 exceeds fifty-four thousand rupees per mensem ;

(*b*) Civil Surgeon or a District Medical Officer or Medical Officer of equivalent status in other cases.

The medical authority shall also be supplied by the Head of the Office or Department in which the Subscriber is employed with a statement of what appears from official records to be the age of the Subscriber, and if a service book is being maintained for the Subscriber, the age recorded therein should be reported. A copy of the letter requesting for examination by the medical authority shall be endorsed to the Subscriber.

(4) The Subscriber shall appear before the concerned medical authority for medical examination on the date fixed by that authority. The medical authority shall examine the Subscriber to ascertain whether or not the Subscriber is fit for further service or whether he is fit for further service of less laborious character than that which he had been doing.

(5) No medical certificate of incapacity for service may be granted unless the medical authority has received a request from the Head of Office or Head of Department for medical examination of the Subscriber.

(6) A lady doctor shall be included as a member of the Medical Board when a woman candidate is to be examined.

(7) Where the medical authority referred to in sub-rule (3), has found a Subscriber mentioned in sub-rule (2) not fit for further service or has found him fit for further service of less laborious character than that which he had been doing, it shall issue a Medical Certificate in Form 3. If the Subscriber is found to be unfit for further service, he may be granted benefits on retirement on invalidation.

(8) If the Subscriber, has been found to be fit for further service of less laborious character than that which he had been doing, he shall, provided he is willing to be so employed, be employed on lower post and if there be no means of employing him even on a lower post, he may be granted benefits on retirement on invalidation.

(9) Where a Subscriber, who had exercised option or in whose case the default option under rule 10 is for availing benefits under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982, and in whose case the provision of section 20 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (49 of 2016) are not applicable, retires on account of any bodily or mental infirmity which permanently incapacitates him for the service, further action shall be taken by the Head of Office for disbursement of benefits in accordance with the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982.

(10) If the Subscriber, avails the benefits under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 in accordance with sub-rule (9), the individual pension account of the Subscriber shall be closed and the Government contribution and returns thereon in the accumulated pension corpus of the Subscriber shall be transferred to Government account. The remaining accumulated pension corpus shall be paid to the Subscriber in lump sum.

(11) Where a Subscriber, who had exercised option or in whose case the default option under rule 10 of these rules is for availing benefits under the National Pension System and in whose case the provision of section 20 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (49 of 2016) are not applicable, retires from the service on account of any bodily or mental infirmity which permanently incapacitates him for the service, he may be granted benefits in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of a Subscriber on superannuation.

(12) If a Subscriber, who has become eligible to avail the benefits under the National Pension System in accordance with sub-rule (11), intends to continue his Individual Pension Account or to defer payment of benefits under the National Pension System beyond the date of retirement, he shall exercise an option in this regard in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015.

16. Effect of compulsory retirement or dismissal or removal from Government service.— (1) Where a Subscriber, is compulsorily retired from service as a penalty or is dismissed or removed from Government service, the lump sum and the annuity out of his accumulated pension corpus shall be paid to him in accordance with the regulations notified by the Authority payable to the Subscriber as admissible in the case of exit of a Subscriber from the National Pension System before superannuation :

Provided that, the Subscriber, at his option, may continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number as a non-Government subscriber, in accordance with the regulations notified by the Authority.

(2) Sub-rule (1) shall be without prejudice to any action being taken in such cases in respect of gratuity and other retirement benefits not covered by these rules and those benefits shall be regulated in accordance with the rules as applicable to such benefits.

17. Effect of departmental or judicial proceedings pending on retirement.— (1) Departmental or judicial proceedings, which were instituted while the Subscriber was in service but are not concluded before retirement or the judicial proceedings instituted after retirement of the Subscriber, shall not affect the benefits payable to the Subscriber out of his accumulated pension corpus and the lump sum and the annuity out of his accumulated pension corpus shall be paid to him in accordance with the regulations notified by the Authority as admissible in the case of exit of a Subscriber from the National Pension System on superannuation.

(2) The provision under sub-rule (1) shall be without prejudice to any action being taken in such cases in respect of gratuity and other retirement benefits not covered by these rules and those benefits shall be regulated in accordance with the rules as applicable to such benefits.

18. Entitlement for family on death of a Subscriber.— (1) On death of, -

(*a*) a Subscriber, who had exercised option or in whose case the default option under rule 10 is for availing benefits under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982; or

(*b*) a retired Subscriber, who was in receipt of an Invalid Pension under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 in terms of rule 15,

further action shall be taken by the Head of Office for disbursement of benefits in accordance with the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 :

Provided that, if the death is attributable to Government service, further action shall be taken by the Head of Office for disbursement of benefits in accordance with the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 subject to fulfillment of all the conditions for grant of benefits under those rules.

(2) If on death of the Subscriber, benefits are payable to the family under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 in accordance with sub-rule (1), the Government contribution and returns thereon in the accumulated pension corpus of the Subscriber shall be transferred to Government account. The remaining accumulated pension corpus shall be paid in lump sum to the person(s) in whose favour a nomination has been made under the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015. If there is no such nomination or if the nomination made does not subsist, the amount of remaining accumulated pension corpus shall be paid to the legal heir(s).

(3) In the case of death of a Subscriber who had exercised option or in whose case the default option under rule 10 is for availing benefits under the National Pension System, such benefits may be granted in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015.

19. Preparation of list of Subscriber due for retirement.— (1) Every Head of Department shall have a list prepared every three months, that is, on the 1st January, 1st April, 1st July and 1st October each year of all Subscribers who are due to retire within the next twelve to fifteen months from that date.

(2) A copy of every such list, as specified in sub-rule (1), shall be supplied to the Pay and Accounts Officer concerned not later than the 31st January, 30th April, 31st July or the 31st October, as the case may be, of that year.

(3) In the case of a Subscriber retiring for reasons other than by way of superannuation, the Head of Office shall promptly inform the Drawing and Disbursing Officer and the Pay and Accounts Officer concerned, as soon as the fact of such retirement becomes known to him.

(4) A copy of intimation sent by the Head of Office to the Pay and Accounts Officer under sub-rule (3) shall also be endorsed to the Executive Engineer, if the Subscriber concerned is an allottee of Government accommodation.

20. Intimation to the Executive Engineer regarding issue of " no demand certificate ".—(1) The Head of Office shall write to the Executive Engineer at least one year before the anticipated date of retirement of the Subscriber who was or is in occupation of a Government accommodation (hereinafter referred to as allottee) for issuing a `No demand certificate' in respect of the period preceding eight months of the retirement of the allottee.

(2) On receipt of the intimation under sub-rule (1), the Executive Engineer shall take further action as required.

21. Submission of claim for benefits under the National Pension System on superannuation.— (1) A Subscriber shall have the option for submission of claim for benefit under the National Pension System through a mode, as specified by the Authority from time to time.

(2) Every Subscriber shall, six months before the date on which he is due to retire on superannuation, or on the date on which he proceeds on leave preparatory to retirement, whichever is earlier, submit to the Head of Office, duly filled withdrawal Form prescribed by the Authority along with the documents mentioned in the withdrawal form. In other cases of retirement or exit from the National Pension System, the Subscriber shall submit to the Head of Office, duly filled withdrawal Form prescribed by the Authority along with the documents mentioned in the withdrawal Form immediately after issue of orders of the competent authority for such retirement or exit. Where the Subscriber has submitted the claim through online mode, he shall submit a signed copy of the print-out of the said withdrawal Form along with the documents mentioned in the withdrawal Form.

(3) The National Pension System shall generate claim IDs and inform nodal officers, *i.e.* the Pay and Accounts Officers or Treasury Officers six months before the date of retirement for those Subscribers who shall retire on superannuation in the next six months.

22. Completion and forwarding of papers for benefits under National Pension System. —(1) The Head of office shall complete the papers on his part and forward the same to the Pay and Accounts Officer or Treasury Officer through the Drawing and Disbursing Officer with a covering letter in the Form mentioned below, namely :—

Mode of retirement or exit.	**Form of covering letter.**
Superannuation or Voluntary Retirement or Premature retirement under Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982	Form 4-A.
Technical Resignation or Absorption in an autonomous body or Public Sector Undertaking.	Form 4-B.
Resignation or Compulsory Retirement as a measure of penalty or Dismissal or Removal from service.	Form 4-C.
Retirement on Invalidation.	Form 4-D.
Death during service.	Form 4-E.

(2) In the case of a Subscriber retiring on superannuation, the Head of Office shall forward the complete papers to the Pay and Accounts Officer through the Drawing and Disbursing Officer not later than four months before the date of retirement of the Subscriber and in other cases, not later than one month after the date of retirement or exit of the Subscriber. The Head of Office shall retain a copy of each of the forms and documents referred to in sub-rule (1) for his record.

(3) After processing the withdrawal request in the online system of Central Recordkeeping Agency in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015, the Pay and Accounts Officer shall forward the documents referred to in sub-rule (1) and sub-rule (2) to the Central Recordkeeping Agency not later than one month before the date of retirement of Subscriber.

(4) In case the Subscriber intends to continue his Individual Pension Account or to defer payment of benefits under the National Pension System beyond the date of superannuation or exit, he shall exercise an option in this regard and send it to the Pay and Accounts Officer through the Drawing and Disbursing Officer not later than fifteen days before the date of superannuation. Such option shall be processed by the Pay and Accounts Officer in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015.

23. Subscribers on deputation.— (1) In the case of Subscriber who retires while on deputation to another State Government Department, action to authorise benefits in accordance with the provisions of this rule shall be taken by the Head of Office of the borrowing Department.

(2) In the case of a Subscriber who retires from service, while on deputation to a State Government or while on foreign service, action to authorise benefits in accordance with the provisions of this rule shall be taken by the Head of Office or the Cadre authority which sanctioned deputation to foreign service.

24. Date of retirement to be notified.— When a Subscriber retires from service,—

(*a*) a notification in the *Official Gazette* in the case of a *Gazetted* Subscriber ; and

(*b*) an office order in the case of a non-*Gazetted* Subscriber,

shall be issued specifying the date of retirement within a week of such date and a copy of every such notification or office order, as the case may be, shall be forwarded immediately to the Pay and Accounts Officer.

25. Interpretation.— Where any doubt arises as to the interpretation of these rules, it shall be referred to the Finance Department of Government of Maharashtra for decision.

26. Power to relax.— Where any Department of the Government is satisfied that the operation of any of these rules causes undue hardship in any particular case, the Department, as the case may be, may, by order for reasons to be recorded in writing, dispense with or relax the requirements of that rule to such extent and subject to such exceptions and conditions as it may consider necessary for dealing with the case in a just and equitable manner:

Provided that, no such order shall be made except with the concurrence of the Finance Department.

27. Power of State Government to provide for residual matters.— (1) Any related issues not specifically covered in these rules, shall be decided in terms of the relevant provisions in this regard contained in the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982, Maharashtra Civil Services (General Conditions) Rules, 1981 or any general or special order issued by the Government provided it is not repugnant to or inconsistent with the provisions of these rules.

(2) The State Government may issue orders or instructions to regulate any matter for which there is no provision in the rules made or deemed to have been made under these rules and, until such rules are made, such matters shall be regulated as per orders or instructions issued from time to time.

28. Repeal and saving.— On the commencement of these rules, every order, instruction or Office Memorandum in force immediately before such commencement shall, in so far as it provides for any of the matters contained in these rules, cease to operate. Anything done or any action taken under those order, instruction or Office Memorandum shall be deemed to have been taken under the corresponding provisions of these rules.

FORM 1

OPTION TO AVAIL BENEFITS IN CASE OF DEATH OR DISCHARGE ON INVALIDATION GOVERNMENT SERVANT / SUBSCRIBER DURING SERVICE

[*See* rule 10(1)]

* I, ..., hereby exercise option that in the event of my discharge from service on account of invalidation or Death during service, benefits under Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 as the case may be, may be paid to me or my family.

OR

* I, ..., hereby exercise option that in the event of my discharge from service on account of invalidation or Death during service, benefits may be paid to me or my family, as the case may be, based on the accumulated pension corpus in the Individual Pension Account under the National Pension System in accordance with the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026.

Signature of Government servant / Subscriber

Name ______________________________

Designation _________________________

Office in which employed _______________

Telephone No. _______________________

Place and date:

This option supersedes any other option made by me earlier.

* Completely strike out the benefits for which option is not intended to be made.

(To be filled in by the Head of Office or authorised Gazetted Officer)

Received the option dated ...., under Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026 made by Shri/Smt./ Kumari ...., Designation... Office..

Entry of receipt of option has been made in page ……………Volume… of Service Book.

Signature,

Name and Designation of Head of Office or authorized *Gazetted* Officer with seal

Date of receipt...

The receiving Officer will fill the above information and return a duly signed copy of the complete Form to the Government servant who should keep it in safe custody so that it may come into the possession of the beneficiaries in the event of his/her death/ invalidation.

FORM 2

Details of Family

[*See* rule 10(3)]

Important

1. The original Form submitted by the Government servant / Subscriber is to be retained. All additions or alterations are to be communicated by the Government servant/retired Government servant / Subscriber alongwith the supporting documents and the changes shall be recorded in this Form under the signature of Head of Office in Col 5. No new Form will substitute the original Form. However, the retiring Subscriber should submit the details of family afresh at the time of retirement.

2. The details of spouse, all children and parents (whether eligible for family pension or not) may be given.

3. The Head of Office shall indicate the date of receipt of communication regarding addition or alteration in the family in the 'Remarks' column. The fact regarding disability or change of marital status of a family member should also be indicated in the 'Remarks' column.

4. Wife and husband shall include judicially separated wife and husband.

Name of the Government servant:-

Designation : -

Date of birth : -

Date of appointment : -

Details of the members of my family* as on

Serial No.	Name of the members of family*	Date of birth	Relationship with the Government servant	Signature of the Head of Office	Remarks
1	2	3	4	5	6
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

9

I hereby undertake to keep the above particulars up-to-date by notifying to the Audit Officer/ Head of Office any addition or alteration.

Place: ....

Dated the .... Signature of Government servant

---

* Family for this purpose means family as defined in Clause (b) of sub-rule (16) of rule 116 of Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982.

FORM 3

(*See* rule 15**)**

Form of Medical Certificate

Certified that I/(We) have carefully examined ……....…………(name of the Government Servant / Subscriber) son of ……………..…………….., a …………………………………(Designation) in the …………………………………………

I/(We) consider ……………to be completely and permanently incapacitated for further service of any kind in the Department to which he belongs to consequence of ..…………………………..…… (here state disease or cause).

(If the incapacity does not appear to be complete and permanent, the certificate should be modified accordingly and the following addition should be made.)

“ I am / we are of opinion that ..……………………………… is fit for further service of a less laborious character than that which he had been doing/may, after resting for .... months, be fit for further service of less laborious character than that which he had been doing.”

Place……………..

Dated the ……………………………….

Medical Authority

FORM 4-A

[*See* rule 22]

[Form of letter to the Accounts Officer forwarding the withdrawal papers of a Subscriber under the National Pension System on superannuation or voluntary retirement or Premature retirement]

No. ……………………..

Government of Maharashtra,

Department of

To, Dated the

The Pay and Accounts Officer

(Through - the Drawing and Disbursing Officer).

Sub.—Processing of claim for benefits under the National Pension System on retirement on superannuation or voluntary retirement or Premature retirement case of

Shri/Smt./Kum ....

(PRAN ....)

Sir,

I am directed to say that:

* Shri/Smt./Kum.......................(name and designation), PRAN…….. of this Department/ office is due for retirement on superannuation on ....

OR

* A notice for voluntary retirement of Shri /Smt. /Kum................. (name and designation), PRAN .... of this Department or office with effect from ....under rule 12 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026 or Rule 10(5) of Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 has been accepted by the competent authority. A copy of the order issued in this regard is enclosed.

OR

* An order for retirement of Shri /Smt. /Kum................. (name and designation), PRAN…….. of this Department under Rule 10(4) of Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 with effect from .... has been issued by the competent authority. A copy of the order issued in this regard is enclosed.

2. The following documents (in physical form or print-out of forms submitted online) prescribed by the Pension Fund Regulatory and Development Authority for release of terminal benefits under the National Pension System are enclosed :

1.

2.

3.

4.

3. On retirement from service, in accordance with rule 11/rule 12, Shri .... is entitled to benefits under the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible to the Subscribers retiring on superannuation. It is requested that the case of the Government servant / Subscriber for release of terminal benefits under the National Pension System may be processed accordingly.

Yours faithfully,

Head of Office

* Strike out if not applicable.

FORM 4-B

[*See* rule 22]

[Form of letter to the Accounts Officer forwarding the withdrawal papers of a Subscriber under the National Pension System on absorption in an autonomous body or Public Sector Undertaking]

No. ……………………..

Government of Maharashtra,

Department of

To, Dated the

The Pay and Accounts Officer

(Through - the Drawing and Disbursing Officer).

Sub.—Processing of claim for benefits under the National Pension System on absorption in an autonomous body or Public Sector Undertaking or resigned on technical ground - case of Shri /Smt. /Kum. .... (PRAN ....)

Sir,

I am directed to say that Shri/Smt./Kum. ....(name and designation), PRAN......…......., of this Department or office is deemed to have retired from Government service w.e.f. ....…....... on absorption in ...., an autonomous body or Public sector undertaking or resigned on technical ground. A copy of order of his relieving from this Department or office is enclosed.

2 * Since the scheme of the National Pension System exists in the new organisation, the Subscriber shall continue to subscribe to the National Pension System with the same Permanent Retirement Account Number in the new organisation. He shall not receive any benefit under the National Pension System at the time of such absorption but shall receive benefits after exit from the new body or organisation, etc. where Subscriber has been absorbed.

OR

* Since the scheme of the National Pension System does not exist in the new organisation, in accordance with rule 14 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, he or she shall be eligible to receive benefits under National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber on superannuation. The following documents (in physical form or print-out of forms submitted online) prescribed by the Pension Fund Regulatory and Development Authority for release of terminal benefits under the National Pension System are enclosed :

1.

2.

3.

4.

3. It is requested that the case of the Subscriber may be processed for transfer of the NPS Account to …………….or release of terminal benefits under the National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber on superannuation.

Yours faithfully,

Head of Office

* Strike out if not applicable.

FORM 4-C

[*See* rule 22]

[Form of letter to the Accounts Officer forwarding the withdrawal papers of a Subscriber under the National Pension System on resignation or compulsory retirement as a measure of penalty or dismissal or removal from service]

No. ……………………..

Government of Maharashtra,

Department of

To, Dated the

The Pay and Accounts Officer

(Through - the Drawing and Disbursing Officer).

Sub : Processing of claim for benefits under the National Pension System on resignation or compulsory retirement as a measure of penalty or dismissal or removal from service of Shri /Smt. /Kum .... PRAN..........................

Sir,

I am directed to say that :

* A penalty of compulsory retirement has been imposed on Shri/Smt./Kum.......................... .... (name and designation), PRAN…………..……… of this Department or office *vide* Order No...........................dated .... (Copy enclosed). Accordingly, Shri/Smt./Kum................stands compulsorily retired from Government service with effect from ....

OR

* A penalty of dismissal or removal from service has been imposed on Shri/Smt./ Kum..........................(name and designation), PRAN………….. of this Department or office *vide* Order No.. dated..................(Copy enclosed). Accordingly, Shri/Smt./Kum…………………….............stands dismissed/ removed from Government service with effect from ....

OR

* Shri/Smt./Kum....................................(name and designation), PRAN………......... of this Department or office has resigned from Government service with effect from .... A copy of the Order No .... dated .... for acceptance of resignation is enclosed.

2. In terms of rule 13 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, the Subscriber is eligible for benefits under the National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber before superannuation.

3. The following claim papers (in physical form or print-out of forms submitted online) prescribed by the Pension Fund Regulatory and Development Authority for release of terminal benefits under the National Pension System are enclosed :

1.

2.

3.

4.

4. It is requested that the case of the Subscriber for release of terminal benefits under the National Pension System may be processed in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber before superannuation.

Yours faithfully,

Head of Office

* Strike out if not applicable.

FORM 4-D

[*See* rule 22]

[Form of letter to the Accounts Officer forwarding the withdrawal papers of a Subscriber under the National Pension System on retirement on invalidation]

No. ……………………..

Government of Maharashtra,

Department/Office of

To, Dated the

The Pay and Accounts Officer

(Through - the Drawing and Disbursing Officer).

Sub.— Processing of claim for benefits under the National Pension System on retirement on invalidation of Shri /Smt. /Kum. .... PRAN.......................................

.

Sir,

* I am directed to say that Shri/Smt./Kum................(name and designation), PRAN .... of this Department or office retired on invalidation (not attributable to Government service) on .... As per the option exercised by Shri/Smt./Kum. .... default option under rule 10 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, the Subscriber is eligible for benefits under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982. A copy of the option exercised by the Government servant in Form -1 is enclosed. Further action for disbursement of benefits in accordance with the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 is being taken accordingly. In accordance with rule 15 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, the Government contribution and returns thereon in the accumulated pension corpus of the Subscriber shall be transferred to Government account. The remaining accumulated pension corpus shall be paid in lump sum to the Subscriber.

OR

* I am directed to say that Shri/Smt./Kum................(name and designation), PRAN .... of this Department or office retired on invalidation (not attributable to Government service) on .... As per the option exercised by Shri/Smt./Kum. .... default option under Rule 10 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026 and in accordance with rule 15, the Subscriber is eligible for benefits under the National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015 as admissible in the case of exit of Subscriber on superannuation. A copy of the option exercised by Shri/Smt./ Kum. .... in Form -1 is enclosed. The following documents (in physical form or print-out of forms submitted online) prescribed by the Pension Fund Regulatory and Development Authority for release of terminal benefits under the National Pension System, as submitted by the Shri/Smt./Kum.. are also enclosed :

1.

2.

3.

4.

2. It is requested that the case of Shri/Smt./Kum. .... for release of terminal benefits under the National Pension System may be processed in accordance with the option exercised by him or her and the provisions of the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015.

Yours faithfully,

Head of Office

* Strike out if not applicable.

FORM 4- E

[*See* rule 22]

[Form of letter to the Accounts Officer forwarding the withdrawal papers of a Subscriber under the National Pension System on death in service]

No. ……………………..

Government of Maharashtra,

Department/Office of

To,

Dated the

The Pay and Accounts Officer

(Through - the Drawing and Disbursing Officer).

Sub.—Processing of claim for benefits under the National Pension System on death in service case of Shri /Smt. /Kum. .... PRAN...

Sir,

* I am directed to say that Shri/Smt./Kum.................(name and designation), PRAN……..... of this Department or office died on .... The death of Shri/Smt./Kum....................................., is not attributable to Government service or attributable to Government service. As per the option exercised by Shri/Smt./Kum. ...., default option under rule 10 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, his family is eligible for benefits under the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982. Further action for disbursement of benefits to the family in accordance with the Maharashtra Civil Services (Pension) Rules, 1982 is being taken accordingly. In accordance with rule 18 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, the Government contribution and returns thereon in the accumulated pension corpus of the Subscriber shall be transferred to Government account. The remaining accumulated pension corpus shall be paid in lump sum to the person(s) in whose favour a nomination has been made under the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015. If there is no such nomination or if the nomination made does not subsist, the amount of remaining accumulated pension corpus shall be paid to the legal heir(s). A copy of the option exercised by the Government servant / Subscriber in Form -1 is enclosed.

OR

* I am directed to say that Shri/Smt./Kum. ...., (name and designation), PRAN.........of this Department or office died on .... As per the option exercised by Shri/Smt./ Kum..., default option under rule 10 and in terms of rule 18 of the Maharashtra Civil Services (Implementation of National Pension System) Rules, 2026, his family is eligible for benefits under the National Pension System in accordance with the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015. A copy of the option exercised by the Subscriber in Form -1 is enclosed. The following documents (in physical form or print-out of forms submitted online) specified by the Pension Fund Regulatory and Development Authority for release of terminal benefits under the National Pension System, as submitted by the eligible member of the family are enclosed :

1.

2.

3.

4.

2. It is requested that the case of the Subscriber for release of terminal benefits under the National Pension System may be processed in accordance with the option exercised by him or her and the provisions of the Pension Fund Regulatory and Development Authority (Exits and Withdrawals under National Pension System) Regulations, 2015.

Yours faithfully,

Head of Office

* Strike out if not applicable.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

RICHA BAGLA,
Principal Secretary to Government.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE.